

MILLIY ARMIYAMIZ YANGI O'ZBEKISTONNING MUSTAHKAM QALQONIDIR!

VATANPARVAR

● Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqa boshlagan ● 2023-yil 3-fevral, №5 (3016)

BIZ
HAQIMIZDA

@ vatanparvar-bt@umail.uz

facebook.com/mudofaavazirligi

t.me/mv_vatanparvar_uz

instagram.com/mudofaavazirligi

t.me/mudofaavazirligi

youtube.com/c/uzarmiya

IJTIMOIIY-SIYOSIIY, MA'NAVIY-MA'RIFIY, HARBIY-VATANPARVARLIK GAZETASI

UFOQA KO'Z

TIKKAN
SHOIRA
8

www.mv-vatanparvar.uz

EST

TAVSIYANOMAGA EGA BO'LISH UCHUN BOR
IMKONIYAT VA SALOHİYATNI ISHGA SOLADIGAN
PAYTLAR KELDI. **3 SOAT** ICHIDA **100 TA SAVOLGA**
JAVOBLARNI TOPIH QOLGAN XOLOS.

5

KOINOT ICHRA INSON KIM?

9

KELING, XAYOLAN
KOINOT BO'YLAB "SAFAR"
QILAYLIK-CHI, QAYERGACHA
BORARKANMIZ?

VAQTIDAN

FOYDALANISH
SAN'ATI
10

GRAN-PRI
TURNIRI G'OLIBI
18

ЮКСАЛАЁТГАН ИЛМИЙ САЛОҲИЯТ

Muallif suratga olgan

Мудофаа вазирлигида Ҳарбий илмий кенгашнинг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Уни мудофаа вазирининг биринчи ўринбосари – Қуролли Кучлар Бош штаби бошлиғи, Ҳарбий илмий кенгаш раиси генерал-майор Шухрат Халмухамедов олиб борди.

Бугунги жадал ўзгаришлар даврида ҳарбий соҳада илм-фан ва инновация уйғунлиги замонавий армия такомиллашуви омили ҳисобланади.

Шу маънода ҳар бир қабул қилинган қарор бўйича амалга ошириладиган ишлар ижроси белгиланган муддатда бажарилиши ва бу бўйича ҳисо-

ботлар бериб борилиши лозимлиги таъкидланди. Ўтган йиғилишларда илмий ва инновацион фаолиятга доир бир қанча вазифалар белгилаб олинган, йиғилиш давомида уларнинг ижроси ва эришилган натижалар таҳлил қилинди. Зеро, ҳар бир масала ечими мудофаа салоҳияти такомиллашишида муҳим аҳамият касб этади.

Ихтисослашган кенгашлар томонидан амалга оширилган ҳимоялар таҳлили, истиқболдаги режалар муҳокамаси ва илмий тадқиқотларнинг қўшинларда жорий этилиш

масаласи йиғилганларнинг диққат марказида бўлди. Мудофаа вазирлиги қўшинларидаги (гурух, взвод, батальон) офицерлар ўртасида «Жанговар вазифани бажариш самардорлиги ва жанговар имкониятларни ошириш» мавзусидаги рефератлар танлови натижалари эълон қилинди.

Олий ҳарбий таълим муассасалари томонидан қўшинларда илмий ва инновацион йўналишларда изланиш олиб бораётган ҳарбий хизматчилар билан ҳамкорликда ишлаш тартиби бўйича фаолиятни ташкил этиш масаласи ҳам кенг қамровда муҳокама қилинди.

– Борган сари дунё армияси янги тусга кириб бормоқда. Бугунги ҳарбий хизматчилар учун жисмонан бақувват бўлиш, жанговар шайликнинг ўзи етарли эмас. Ҳарбий хизматчи интеллектуал етук, маънавий юксак, замонавий ахборот-коммуникация технологиялари билан «қуролланган» бўлиши шарт, – дейди подполковник Ҳабибулло Ҳасанбоев. – Шу маънода юртимиздаги ҳарбий илмий салоҳият дунё Қуролли Кучлари орасида саралар ичра сара бўлишимизда муҳим аҳамият касб этади.

Йиғилиш давомида кун тартибидаги барча масалалар муҳокама этилиб, соҳани янада жадаллаштириш борасида таклиф ва тавсиялар берилди, Ҳарбий илмий кенгашнинг 2023 йилги иш режаси тасдиқланиб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

Капитан Азиз НОРҚУЛОВ,
«Vatanparvar»

MUVOFIQLASHTIRUVCHI KENGASH YIG'ILISHI

АНИҚ ТАВСИЯЛАР БЎЙИЧА

Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий прокуратурасида 2022 йил якунлари бўйича Қуролли Кучлар тизимида қонунийлик, ҳуқуқ-тартибот, ҳуқуқбузарлик ва жиноят содир этилишидаги сабаблар ҳамда келгусида интизомни мустаҳкамлаш борасидаги профилактик чоратадбирларнинг амалга оширилиши юзасидан мувофиқлаштирувчи кенгаш йиғилиши ўтказилди.

Унда Мудофаа, Фавқуллода вазирлар вазирликлари, Ички ишлар вазирлигининг Қоровул, Халқаро аэропортларда хавфсизликни таъминлаш бўйича қўшинлар қўмондонликлари, Миллий гвардия, ДХХ Чегара қўшинлари масъул офицерлари, ҳарбий прокуратура ходимлари иштирок этди.

Мувофиқлаштирувчи кенгашда ҳарбий округ қўшинлари қўмондонликлари, ҳарбий қисм ва муассаса бошлиқлари, барча ҳудудий ҳарбий прокурорлар видеоконференц-алоқа орқали қатнашди.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ўринбосари – Республика Ҳарбий прокурори адлия полковниги Ботир Қудратходжаев олиб борди.

– Ўзбекистон Республикасининг «Прокуратура тўғрисида»ги қонунининг 8-моддасида «Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори ва унга бўйсунувчи прокурорлар жиноятчиликка қарши кураш самардорлигини таъминлаш мақсадида тезкор-қи-

дирув фаолиятни, терговга қадар текширувни, суриштирув ва дастлабки терговни амалга оширадиган тегишли органларнинг фаолиятини мувофиқлаштиради» деб белгиланган, – дейди адлия полковниги Шерзод Ҳайтов. – Шунга асосан, бугунги мувофиқлаштирувчи кенгаш муҳокамасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш, ҳарбий

хизматчиларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини янада юксалтириш борасидаги илғор услублардан фойдаланишга қаратилган ҳамкорликдаги аниқ тавсиялар бўйича тегишли қарорлар қабул қилинди.

Йиғин давомида Қуролли Кучлар тизимидаги масъул офицерларнинг қонун устуворлигини таъминлаш, қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқа-

роларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлатнинг қонун билан қўриқладиган манфаатларини ҳимоя қилиш, жиноятчилик ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасида амалга оширилган ишлар тўғрисидаги ҳисоботлари эшитилди.

Ш. ШАРИПОВ

Muallif suratga olgan

НАТАЛИЯНИНГ ШАРҚОНА РУҲИ

ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
МУДОФАА ВАЗИРЛИГИ
ОЛИЙ СПОРТ
НАТИЖАЛАРИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ
МАРКАЗИ ОФИЦЕРИ
МАЙОР ДОЛБИЛИНА
НАТАЛИЯ ГЕННАДЪЕВНА
– ЎҚ ОТИШ БЎЙИЧА
ХАЛҚАРО ТОИФАДАГИ
СПОРТ УСТАСИ, ОЛИЙ
ТОИФАДАГИ ҲАКАМ,
ОЛИЙ ТОИФАДАГИ
МУРАББИЙ, КЎП
КАРРА ЎЗБЕКИСТОН
ЧЕМПИОНИ. УНИНГ
МУРАББИЙЛИГИДА
МИЛЛИЙ ВА ЁШЛАР
ТЕРМА ЖАМОАЛАРИМИЗ
ЮҚОРИ НАТИЖАЛАРНИ
ЗАБТ ЭТИШДИ. ЯНГИ
2023 ЙИЛИНИНГ КИРИБ
КЕЛИШИ НАТАЛИЯ
ГЕННАДЪЕВНАГА
ОМАДЛИ БЎЛДИ. УНИНГ
САМАРАЛИ ФАОЛИЯТИ,
ЭРИШГАН ЮТУҚЛАРИ,
ЁШЛАРНИНГ СПОРТГА
БЎЛГАН МЕҲРИНИ
ОШИРИШДАГИ
ҲАРАКАТЛАРИ ВА ВАТАН
ОЛДИДАГИ ХИЗМАТЛАРИ
ЮКСАК БАҲОЛАНИБ,
«ДЎСТЛИК» ОРДЕНИГА
ЛОЙИҚ КЎРИЛДИ.

ЭЪТИРОФ

Мен кўплаб мусобақаларда иштирок этганман. У ерда мухлислар, рақиблар, босим, ҳаяжон каби инсонни тўлқинлантирадиган вазиятлар ҳаддан ташқари кўп бўлган. Аммо Президент томонидан эътироф этилишим ва унинг кўлидан орден олишдек ҳаяжон ҳеч қачон бўлмаган. Буни сўз билан тасвирлаб беролмайман. Ҳаммаси тушга ўхшайди. Номимни эълон қилишди. Саҳнага чиқиб боряпман-у, оёқларим ўзимга бўйсунмайди. Мени эса Президент кутиб турарди. Қандай ҳолатда чиқиб борганимни, тўғриси, эслолмайман. Учиб бордим шекилли. Чунки ерни босиб борганимни ҳис қилмадим. Президент кўлимни сиқиб, орденни берганида ҳаяжоним сал босилди. Туш эмас, ҳаммаси ўнгимда бўлаётганини тушундим. Мен бахтдан сармаст эдим. Жуда катта ареналарда ғолиб сифатида иштирок этганман, тақдирланганман... аммо Президент томонидан эътироф этилишим барчасидан устун эканини ўшанда англадим.

ҚАЛБ ХОТИРЖАМЛИГИ

Мен эришган натижаларда Шарқ файласуфларининг ҳиссаси катта. Аслида барча спорт турида ҳаяжонни енгиш талаб этилади. Мен фаолият юритаётган ўқ отиш машғулотларида эса руҳият икки карра сокин бўлиши шарт. Тасаввур қилинг, кўлингизда тўппонча ёки милтиқ. Сиздан 100, 200 метр нарида нишон. Рақиблар босими, мусобақа нуфузи, юрт шаъни, ортингизда сизга умид билан қараб турган қанча инсонлар... Бундай кучли руҳий босим бўлиб турганда қандай қилиб нишонни аниқ мўлжалга олиш мумкин? Шунинг учун ҳам руҳиятни доим озиклантириб туриш керак. Жисмга куч берадиган ҳам аслида руҳият. Бунга эришиш учун албатта мутолаа керак. Шогирд сифатида ёнимга келган ёшларга айтаманки, китоб ўқинг. Яна ҳазиломуз тарзда: «Ғарб қуролини Шарқ фалсафаси билан бошқариш керак», дейман. Аксарият Шарқ файласуфлари босиқлик, сокинлик ва туйғуларни бошқаришга чорловчи асарлар қолдирган. Бу биз учун жуда катта маънавий меросдир. Уларни ўқиб борар экансиз, ўз-ўзидан руҳият сокинлашиб, ёмон одатлардан тийилиб борасиз.

ШИФОКОР БЎЛМОҚЧИ ЭДИМ

Болалигимда бирдан-бир орзум шифокор бўлиш эди. Бу касбга жуда қизиқардим. Яхши шифокор бўлиш учун қобилиятим ҳам, ички ишончим ҳам етарли эди. Аммо тақдир мени умуман бошқа касбга йўналтирди. Бугун мен ҳарбий спортчи бўлиб етишдим. Эътироф этилдим, ютуқларга эришдим. Инсон қайси касбда бўлишидан қатъи назар, меҳр билан ёндашмас экан, натижа бўлмайди. Ҳамма соҳада ҳам инсондан фидойилик талаб қилинади.

Акам рақс тўгарагига қатнашарди. Мен ўша пайтларда 10-12 ёшда эдим. Бир куни акамнинг илтимоси билан унга ёрдам бериш учун тўгаракка бордим. Жўфт бўлиб рақсга тушиладиган жойларида ёрдам бердим. Мураббийлар мендаги қобилиятни сезишди шекилли, спорт билан шуғулланишимни тавсия қилишди. Секин-секин машғулотларда қатнаша бошладим. Вақтлар ўтиб, спорт менинг ҳаётим мазмунига айланди. Бунинг учун мени спортга йўналтирган барча-барчага раҳмат айтмоқчиман. Болаликдаги шифокор бўлиш орзуси армонга айланганидан сира афсусланмайман.

АНИҚ ФАНЛАР АҲАМИЯТИНИ ЙЎҚОТМАЙДИ

Илмсиз инсон спортчи бўлман, деса, жуда хато ўйлайди. Нафақат спорт, балки барча соҳаларнинг тағ замирида чуқур билим ётади. Мактабда энг яхши кўрган фаним физика ва математика бўлган. Кейинчалик фаолиятим давомида ҳам барча жараёнлар айна шу икки фанга асосланганини англаб етдим. Милтиқдан ўқ чиқар экан, нишонгача бўлган масофа, шамолнинг қайси томондан қай даражада эсаётганиги, ҳарорат, намлик, баландлик каби бир неча омиллар ҳисоб-китобни талаб этади. Бунинг учун, албатта, назарий ҳамда амалий билим ва кўникма бўлиши шарт. Физика ва математикани яхши ўзлаштирган инсон ҳеч қачон кам бўлмайди.

ОЛИМПИАДА ЧЕМПИОНИ БЎЛИШ ШАРТМАС

Ҳар бир инсон спорт билан мунтазам шуғулланиши керак. Соғлом турмуш тарзини амалга ошириш учун ҳам шундай бўлиши шарт. Албатта Олимпиада чемпиони бўлиш учун эмас, ҳеч бўлмаганда, ўз соғлиғи учун жисмоний машқларни ҳар куни бажариб бориш керак. Шунда касалликдан шикоят қилиб, шифокорларга камроқ борилади. Ҳозирги кунда бутун дунё аҳолиси ортиқча вазндан азият чекмоқда. Ва бу «касаллик» борган сари ёшариб бормоқда. Кашфиётчилар томонидан ихтиро қилинаётган барча янгиликлар инсониятнинг оғирини енгил қилиш учун, аммо бундай қулайликлар инсонни дангаса қилиб қўйди. Жисмоний ҳаракатлар деярли йўқ. Шунинг учун қайта ва қайта айтаманки, жонингизни озгина қийнаган ҳолда, жисмоний машғулотларни кун тартибингизга айлантиринг. Бугун сиз жисмингизни қийнамас экансиз, эртага жисмингиздаги дард сизни қийнайди.

ИМКОНИАТЛАР ТЕНГЛАШТИРИЛДИ, ЖУДА ХУРСАНДМАН

Имконияти чекланган спортчиларнинг иродасига ҳавасим келади. Чунки соғлом инсонларнинг аксарияти бир кунда ярим соат вақтини жисмоний машғулотларга

ажрата олмайди. Сабаби оддий, уларнинг иродаси суст. Аммо жисмоний имконияти чекланган бўлишига қарамай, спорт билан мунтазам шуғулланиб, Паралимпия чемпионлигини қўлга киритган юртдошларимнинг иродаси олдида бош эгаман. Улар ҳақиқий фидойи инсонлар. Сўнгги йилларда уларга яратиб берилган шароитлар ҳам мени қувонтиради. Айниқса, Олимпия ва Паралимпия ғолибларига бериладиган эътибор тенглашди. Адолатли қарорлардан доим хурсанд бўламан. Менинг мураббийлигимда ҳам имконияти чекланган ёшлар тарбияланади. Машғулотлар давомида улар билан кўп суҳбатлашаман. Аминманки, жисмоний имконияти чекланганлар билан соғлом инсонлар орасида фарқ йўқ. Нимадир сабаб бўлиб, жисмининг қайсидир аъзоси ишламаслиги уларнинг бошқа имкониятларини чеклолмайди ва иродасини буклолмайди.

ҲАКАМЛИКНИНГ ЮКИ ОҒИР

Спорт борки, ғалаба ёки мағлубият бўлиши табиий. Аммо адолатсиз мағлубият аламини тотиб кўриш икки карра аламли. Спортчи сифатида бунга ўхшаш ҳолатларни кўп кўрганман. Аммо спортчилар орасида ҳам фирромлари бор. Буни ҳам инкор этмайман. Мусобақаларга ҳакам сифатида кўп жалб этишади. Халқаро мусобақаларда ҳам ҳакамлик қиламан. Мен ўзим спортчиликдан ҳакамликка қадам қўйганим учун мусобақа иштирокчиларини доим тўғри тушунишга ҳаракат қиламан. Ва доим шунақа ақидага амал қиламанки, кучли спортчи ғолиб бўлсин. Адолат ҳар доим тантана қилсин. Айрим ҳолатларда фирром спортчилар тўғри қароримизни тан олишни исташмайди. Мағлубиятни тан олиш ҳам мардлик аслида. Мусобақаларда «тўғри» ёки «хато» дейиш учун ҳам ҳакамлардан кучли билим ва тажриба билан биргаликда ҳолислик ҳам талаб қилинади.

КЎНГЛИМДАГИЛАР

Барча сингари мен ҳам инсонман. Қолаверса, аёлман. Озроқ бўлса ҳам эътиборда бўлиш, ўзим севган касбдан камол топишдек бахтга муяссар бўлдим. Бундан ортиқ бахт борми...

Аслида, менга берилган эътибор жамоаники. Уларнинг кўмагисиз бирор натижага эришиш қийин. Бир-биримизни қувватлашимиз, керак пайтда ёрдам кўлини чўзишимиз каби майда-майда омилларнинг йиғиндиси мана шундай натижаларга олиб келади. Мудофаа вазириги раҳбарияти ҳам бизга доим имконият яратиб беришга ҳаракат қилади. Барча-барчага миннатдорлигимни билдираман. Яна ўша гапни такрорлаб қолардим: соғлом бўлишни истасангиз, спорт билан шуғулланинг!

«Vatanparvar» мухбири
Шерзод ШАРИПОВ
суҳбатлашди.

Марказий ҳарбий округ қўшинлари қўмондонлиги ҳамда Жиззах вилояти ҳарбий-маъмурий сектори ҳамкорлигида муқим иш жойига эга бўлмаган ва ички ишлар органлари назоратида бўлган ёшлар учун «Армия – ватанпарварлик ва жасорат мактаби» шиори остида 10 кунлик «Жасорат мактаби» ўқув йиғини ўтказилди.

Bahrom ABDURAHIMOV

АРМИЯ

— ЖАСОРАТ МАКТАБИ

Ўзбекистон ёшлар иттифоқи вилоят кенгаши, Ёшлар ишлари агентлиги вилоят бошқармаси ҳамда ички ишлар бўлимлари томонидан рўйхати шакллантирилган йиғин иштирокчилари дастлаб тиббий кўриқдан ўтказилиб, уларга ҳарбий либослар берилди. Ўқув йиғини дастурига кўра, 100 нафар ўспирин йиғит қизиқишларига қараб, ёш тадбиркорлар, ёш ИТ дастурчилар, ёш агрономлар, ёш дурадгорлар гуруҳларига бўлинди. Машғулотларни Жиззах шаҳрида жойлашган олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари, бандлик бошқармаси, Жиззах шаҳри мономаркази, Савдо-саноат палатаси, Жиззах ИТ марказининг тажрибали мутахассислари, ҳарбий хизматчилар ўтказиши белгиланди.

«Жасорат мактаби» ўқув йиғинининг тантанали очилиш маросимида Марказий ҳарбий округ қўшинлари қўмондони генерал-майор Ойбек Саидов, Жиззах вилояти ҳокимлиги, давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этди.

– Давлатимиз раҳбарининг ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, уларга касб ўргатиш, ҳаётда ўз ўрнини топишларида кўмак бериш борасида қўйган вазифалари бўйича ташкил этилган мазкур йиғин машғулоти катта самара бермоқда, – дейди қисм командирининг тарбиявий ва мафкуравий ишлар бўйича ўринбосари подполковник Ҳамза Умаров. – Улар билан ўтказилаётган касбий машғулотлар, спорт мусобақалари, психологик тренинглари, дам олиш тадбирлари, шунингдек, ҳордиқ чиқариши, ухлаши, овқатланиши, машқлари, барча-барчаси қатъий ҳарбий интизом асосида ташкиллаштирилгани ёшлар руҳиятига ижобий таъсир этапти. Шунинг баробарида улар гуруҳ командирлари билан самимий мулоқотда бўлиб, келгуси режаларини, истиқболдаги мақсадларини белгилаб олмақдалар.

Жиззах шаҳри ИТ парки катта мутахассиси Ҳаёт Абдуллаев, ҳарбий қисм командирининг ёрдамчиси, ҳарбий психолог майор Охунжон Тўрақулов каби машғулоти раҳбарларининг айтишича, ушбу тадбирлар мамлакатимизда ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси тизимини такомиллаштириш, ёшларни юртимизда амалга оширилаётган ислохотлар жараёнига жалб этиш, интеллектуал ва ижодий салоҳиятни намоён қилишга замин яратмоқда.

Дастурга кўра, йиғин иштирокчилари билан мутлақо янги форматдаги «Генерал ва ёшлар» учрашуви ҳам ўтказилди. Мудофаа вазирининг тарбиявий ва мафкуравий ишлар бўйича ўринбосари генерал-майор Ҳамдам Қаршиев, Марказий ҳарбий округ қўшинлари қўмондони генерал-майор Ойбек Саидов ҳамда Жиззах вилояти ички ишлар бошқармаси бошлиғи генерал-майор Ғайрат Қодиров билан ўтказилган учрашув ёшлар учун қўйилмаган бир воқеа бўлди. Генераллар ёшларнинг саволларига жавоб беришар экан, ўзлари ҳам бир пайтлар бола бўлганликлари, ҳамма қатори қишлоқда ўсиб-улғайганлари, орзу-ҳаваслари ва унга қандай эришганлари ҳақида сўзлаб беришди. Шунингдек, йиғин давомида жисмоний ва ахлоқий-руҳий жиҳатдан яхши ва аъло кўрсаткичлар қайд этган ёшлар сафарбарлик чақируви резервидаги хизматни ўтаб, контракт бўйича ҳарбий хизматга қабул қилиниши, шунингдек, муддатли ҳарбий хизматни ўташ учун сафарбар этилиши мумкинлигини билдирдилар. Қисқача айтганда, мазкур учрашув таассуротларга бой бўлди.

Ун кун давомида бир қатор маданий-маърифий тадбирлар – музейларга ташриф, спектакллар намойиши, интеллектуал ўйинлар, маданият намояндалари билан учрашувлар, концерт ва бошқа томошалар уюштирилди.

Ўзбекистон ёшлар иттифоқи Жиззах вилояти кенгашининг ҳарбий қисмлардаги бошланғич ташкилотлар фаолиятини

мувофиқлаштириш ҳамда ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш бўлими бошлиғи майор Раҳмонжон Очилов бизга ўтган йиллар натижалари ҳақида қуйидаги маълумотларни берди:

– «Ёш ватанпарварлар йиғини» лойиҳаси 2021–2022 йилларда 4 мартаба ўтказилган бўлса, вилоятнинг шаҳар ва туманларидан «Ёшлар дафтари»га киритилган, муқим иш жойига эга бўлмаган ҳамда ички ишлар назоратида бўлган 18–30 ёш атрофидаги жами 500 нафар ёш ҳарбий-ватанпарварлик, касб-хунар ва тадбиркорлик йўналишида 10 кунлик дастур асосида ўқитилди.

Таҳлилларга кўра, ёшларнинг 227 нафари имтиёзли кредит асосида тадбиркорлик йўналишида иш олиб бормоқда, 14 нафари муддатли ҳарбий хизматни ўтамоқда, 43 нафарига ер ажратилди, 65 нафарига сафарбарлик чақируви резерви бадал пуллари тўлаб берилди, 85 нафари эса ҳозирги кунда вилоятимизнинг турли корхона ва ташкилотларида ишлаётган бўлса, 67 нафари норасмий ва бошқа соҳаларда фаолият юритиб келмоқда. Иштирокчилар ўртасида йиғиндан аввал ва кейин ўтказилган сўровнома натижаларига кўра, уларнинг ватанпарварлиги, ислохотларга дахлдорлиги ва Ватан олдидаги бурчига содиқлиги 18 фоиздан 91 фоизга ўсгани қайд этилди.

Фурқат ЭРГАШЕВ,
«Vatanparvar»

G'ALVIR

SUVDAN KO'TARILADIGAN PALLA

Muallif suratga olgan

MUDDATLI HARBIY XIZMATNI O'TASH HAR BIR O'G'OLON UCHUN MUQADDAS BURCH VA SHARAFDIR. BU YO'NALISHDA VATAN HIMOYACHILARIGA QATOR IMKONIYATLAR YARATILGAN. JUMLADAN, HARBIY QISM QO'MONDONLIGINING TAVSIYANOMASI ASOSIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA IMTIYOZLI RAVISHDA O'QISHGA KIRISH RAG'BATI YIGITLIK BURCHINI O'TAYOTGAN O'G'OLONLAR UCHUN KATTA MOTIVATSIYADIR.

Ayni kunlarda Mudofaa vazirligi qo'shinlarida muddatli harbiy xizmatni o'tayotgan askarlar o'rtasida test sinovlari bo'lib o'tmoqda. Jarayonlar shu sohaning mutaxassislari ishtirokida hamda zamonaviy videokuzatuv apparatlari bilan jihozlangan auditoriyalarda shaffof tarzda o'tmoqda.

– Har bir harbiy qismda muddatli harbiy xizmatni o'tayotgan askarlarning 40 foiziga ushbu tavsiyanoma beriladi. Albatta, eng yuqori ballarni to'plagan yigitlarga

bu imtiyozga ega bo'ladi, – deydi mayor Xayrullo Qayumov.

– Tuman va shahar xalq ta'limi bo'limlari bilan kelishgan holda haftasiga 3 marta harbiy qismga test sinovlari bo'lishi kutilayotgan fanlardan mutaxassislarni jalb etdik. O'ylaymanki, askarlarimiz o'z bilimiga ishonib, barchasini uddalashadi.

Tavsiyanomaga ega bo'lish uchun bor imkoniyat va salohiyatni ishga soladigan fursat keldi. 3 soat ichida 100 ta savolga javoblarni topish kerak. Mana shu 3 soat

kelajakda o'z o'rmini topishi uchun har bir yigitga berilgan imtiyoz bo'lsa, ne ajab.

2019-yildan buyon oliy ta'lim muassasalariga muddatli harbiy xizmatni o'tash davrida olgan tavsiyanoma bo'yicha hujjat topshirishlari uchun alohida qo'shimcha 5 foizli kvotalar belgilangan. Bunda o'sha oliy ta'lim muassasalariga hujjat topshirgan imtiyoz egalari o'rtasida ajratilgan 5 foizli kvota doirasida raqobat bo'ladi. Oliy harbiy ta'lim muassasalari

o'rtasida esa bu tartib biroz boshqacharoq. Ya'ni imtiyozga ega bo'lgan abituriyentga kirish imtihonlarida to'plagan balining 50 foizi qo'shib beriladi. Eng quvonarlisi, harbiy qism qo'mondonligining tavsiyanomasi 3 yil muddatgacha amal qilinishi inobatga olinsa, muddatli harbiy xizmatni o'tagan har bir yigitning imkoniyatlari kengligiga shubha qolmaydi.

Shalola SHERALIYEVA

Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг бебаҳо адабий, илмий-назарий асарлари қатори «Бобурнома»нинг ҳам ўрганилмаган тарафлари, қирралари шунчалар кўпки, уларни бугунги авлодга етказиш ўтмишдаги қадриятларимизни тиклаш, ундан баҳраманд бўлиш, ёшларда юксак ватанпарварлик руҳиятини тарбиялаш каби долзарб масалаларда алоҳида ўрин тутади.

БОБУРНИНГ РАЗВЕДКА МАҲОРАТИ

Бобурнинг муҳораба майдонидаги ғалабаларини таъминлаган омиллардан бири, балки, энг муҳими, унинг разведка хизматидан фойдаланиш қобилиятидир. Аини шу маҳорат минглаб лашкарларни ўлим балосидан асрашда, урушни ўз фойдасига ҳал қилишда, қолаверса, атрофидаги кишилар руҳияти, шахсиятини янада яхшироқ англашида, душман нияти – сир-асроридан аввалроқ воқиф бўлишда Бобурга қўл келган.

Шоҳ ва саркарда Бобурнинг юксак мантикий таҳлили, уруш шароитини яхши англаши, яшиндек тез хулосага келиши, разведка хизматига ўз фурсатида мурожаат этиши ва қарийб адашмагани кишини ҳайратга солади. «Бобурнома»дан бунга кўплаб мисоллар келтириш мумкин.

1503–1504 йилги воқеалар. Бобур Мовароуннаҳрдан ноумид бўлиб, Кобулга юз тутган, Ҳисор вилоятининг Илоқ яйловларини кезиб, тақдир бундан кейин унга не кунларни раво кўришини ўй-хаёлларидан ўтказаетган мураккаб давр, бор-йўғи «ушбу юртга йигирма уч ёшнинг ибтидосида юзумга устара қўйдум» деб навқирон йигитлигига урғу берган пайти. Ёш Бобур бу юртларда ҳукмронлик қилаётган Ҳисор беги, кейинроқ ўзининг ашаддий душмани бўлган Хисравшоҳ ва унинг салтанати ҳақида маълумотга эга бўлиш учун Мулло Бобойи Пашоғарийни «элчилик»ка юборади. Бобурнинг бундан мақсади элчи йўллашгина эмас, зарур

маълумотга эга бўлиш эди. Лекин Бобурнинг таъкидлашича, Пашоғарий «кўнгулга ёққудек сўз келтурмади». Аслида, Пашоғарий жудаям қуруқ қайтмаган. У одамлар орасида бўлиб, айрим зарур маълумотларни етказган: «вале эл ва улусдин сўзлар келтурди».

Ўша вақтда Бобур ўз лашкарларининг кўп қисмидан айрилган, 200-300 аскар ва беклари билан қолиб, ҳимояга ўта муҳтож эди. Бу пайтда теурий шахзодалар ва уларнинг беклари орасида лашкарларининг бир бек ёки султондан иккинчисига гуруҳ-гуруҳ бўлиб ўтиши оддий ҳол бўлган. Бунда иқтисодий, маънавий, маиший жиҳатлар, албатта, омон қолиб лашкар сафида бўлиш масаласи асосий омиллардан бўлган. Шу боис Бобур учун Хисравшоҳ лашкарларининг кайфиятини билиш муҳим бўлган ва у бу вазифани разведка хизматига юклаган. Лекин натижадан унчалик кўнгли тўлмаган. Зарур маълумотга эга бўла олмаган Бобур ноилоҳ Коҳмард ва Бомийён томонга равона бўлади.

Яна бир мисол Хисравшоҳнинг иниси Боқи Чағонийнинг Бобурга етказган разведка хабари билан боғлиқ. Афғонистонда ўз ҳукмронлиги асосини солаётган Бобур бегона юртдаги шахар, қишлоқ, ўрмонзор, кўча ва пасткўча, дарё ва сойлар хусусиятини жуда синчковлик билан ўрганади. Айниқса, бу лашкар хавфсизлиги, салтанат тақдири билан боғлиқ бўлса, Бобурнинг синчковлик қобилияти янада ошган, эҳтиёт чораларини кўришга киришган. Ҳали Бобурнинг Кобул ҳокимияти мустаҳкам шаклланмаган бир пайтда атрофидаги дўстлари ҳам душман рафторини қилганда, уларнинг ҳар бир ҳаракатини ўрганиш, кейин хулоса чиқариш бениҳоя муҳим эди. Шу даврда Бобурга нисбатан ёвқарашда бўлган Боқи Чағонийнинг «арзга еткурдиким, сув кечмай ушбу ердин (яъни Кўракатутдан – қавс ичидаги **баъзи изоҳлар муаллифики**) кўнуб, Кўҳат отлуқ ерга борса бўлур эмиш...» Бироқ Бобур бу хабарга унчалик ишонмади. Чағонийнинг Бобурни ишонтириш мақсадида бир неча айғоқчи кобулийларни олиб келади. Тундан кейин бир қадар ишонган бўлса-да, ушбу маълумотга таяниб уюштирган ҳужумдан Бобурнинг кўнгли тўлмайди: «Боқи Чағонийнинг арзга еткурданек нима черик элига тушмади. Боқибек бу саъйдин шармандароқ бўлди». Бу разведка маълумотлари кундалик ҳарбий амалиётлардан бирига хизмат қилган бўлса-да, Бобур бу масалага жуда жиддий ёндашган.

1528 йил воқеалари. Заҳириддин Бобур Ҳиндистонда Иброҳим Лўдийнинг юз мингдан ортиқ лашкарини енгган. Бу узок ўлкаларда Амир Темур империясини тиклашдек орзуси амалга ошганлигидан шод бўлган даври. Бироқ бу пайтда унинг ҳукми Ҳиндистоннинг барча ўлкаларига тўлиқ ўтмас, қаршилиқ кўрсатаётган ҳинд рожалари, лашкар бошлиқлари ҳали анча ташвишлар орттирар эди. Бу вақтда Бобурнинг ҳарбий маҳорати етилган, у юрт олиш учун ҳар бир хабар, маълумотдан борган сари унзумли фойдаланар, ҳинд ерида тезроқ мустаҳкам, ҳар қандай ихтилофлардан холи давлатни тузишга ошиқар эди. Ана шундай пайтда Бобур шерикларининг олдига, Кўҳ деган жойга кема билан етиб келади. Унинг кайфияти яхши, руҳи ғалабалар нашидасидан кўтаринки эди. Уруш оралиғида, исёнчи ҳиндулар, афғонларнинг тўсатдан қиладиган ҳужумлари вазиятида у курашчилар мусобақасини ўтказган, ҳатто бу спорт тадбири янада

жонли ўтишини истаб, ўзи таъкидлаганидек, «хилофи қоида» «аввал зўрроқларни» майдонга чорлаган. Хуллас, бу пайт Бобур руҳиятида кам содир бўладиган хурсандлик дами бўлган. Бироқ бу кайфиятни Султон Муҳаммад баҳши келтирган разведка маълумоти ўзгартиради. Ҳаёт нашидасидан сармаст Бобур ўша заҳотиёқ шоҳ Бобурга айланади. Шу жараёнда «Султон Искандарнинг ўғли Маҳмудхоннингким, Султон Маҳмуд дерлар эди, бузулғонининг хабарини келтурур». Демак, Бобурнинг разведкаси олдин унинг томонига ўтган Султон Маҳмудхоннинг «бузулғонини» етказган, яъни у ўз ваъдасидан қайтиб, Бобурга нисбатан душманлик кайфиятини ихтиёр этган. Бу хабар «намози дигар»да – кун қорайгонча етиб келган. Келаси кун «намози пешин» (куннинг ярми)да Бобур бу маълумотга ишонқирамай разведкага бошқа кишини юборади ва у ҳам аини хабарни келтиради. Бобур ёзади: «Икки намоз орасида Тожихон Сарангхонийнинг арзадошти ҳам жосус хабарига мувофиқ келур. Бу кайфиятларни Султон Муҳаммад келиб арзга еткурди». Ушбу маълумотномалардан сўнг «Бобурнома»да бу ердаги муҳорабанинг айрим деталлари баён қилинади, Банораса ўтган афғонларнинг шикаст топганлиги ҳақида сўз боради. Аслида, бу ҳол курашларнинг бир кунлик лаҳзаси, холос. Аммо, шунга қарамай, Бобур ўз хабарчилари – разведкачилар келтирган маълумотларга катта эътибор билан қараган.

1507–1508 йилларни Бобур сиёсий қарашларининг энг масъулиятли даври, десак, бўлади. Кобулда ўз сиёсий ҳукмронлигини мустаҳкамлаган Бобур Ҳиндистонга юзланади. Ўзининг айтишича, «Жумоидулаввал ойи Кобулдин Ҳиндустон азимати била кўчилди». Ана шу бир жумла доирасида Бобурнинг янги саргардонлик тақдири, ўзининг иқрорича «не бормоққа ери муқаррар, не турмоққа юрте муайян, юқори-қуйи яна бир ХАБАР ОЛҒУНЧА юрт тоза қилиб кўчилур эди». Бунда Бобур аниқ қилиб разведка хизмати, унинг ишончли хабарини олмагунча бошқа ерларни ўз тасарруфига киритишга шошилмаганлигини айтмоқда. Унинг бу тактикаси, ҳарбий истеъдоди кейинроқ Ҳиндистон муҳорабаларида жуда қўл келган.

1507–1509 йил воқеалари. Бобур Кобулдан ҳозирги Жалолобод вилояти – Нингнаҳордан Ҳиндистон томон борар экан, жуда кўп афғон тўдаларига дуч келади, улар билан муҳорабалар олиб боради. Бу жараёнда ҳам Бобур разведка хизматига мурожаат этади. «Бобурнома»дан маълумки, Бобур учун энг муҳими, лашкарни эмин тутиш билан бирга уни озиқ-овқат, тураржой, чорва, отларни емиш билан таъминлаш бўлган. Армиянинг, салтанатининг озиқ-овқати масаласи ҳамини биринчи галдаги вазифаларидан саналган. Бобур Нингнаҳор туманидаги Одинапур кўрғонига яқинлашганида айнан егулик маҳсулот, айниқса шоли танқислигига дуч келади. Кеч куз пайтида эса шоли деҳқонлар томонидан йиғиштириб олинган, далаларда айтарли ҳосил қолмаган. Бобур ёзади: «Кеч куз эди. Шолини тузларда аксар кўтариб эдилар. Ер билур кишилар арзга еткурдиларким, Алишанг туманининг руди юқори мил канори шолини қалин экарлар. Черикка қишлиқ ошлиқ эҳтимоли борким, андин ҳосил бўлғай» (ҳақиқатда, Алишанг тоғлиқда жойлашган бўлиб, унинг тепароқ қисмида шоли экинни кеч пишади. Ушбу сатрлар муаллифи Афғонистон Жалолободининг

«бу мавзесида бўлиб, у ерда жуда юқори навли шолилар етиштирилишига гувоҳ бўлган). Бу ҳолатда разведка хизмати кўзланган натижани берган: «Нингнаҳор жилғасидан отланиб, илдам келиб, Сойгилдин ўтиб, Пуройин дара-расиғача борилди, қалин шоли черик эли олдилар».

Мана бу мисол ҳам Бобурнинг ҳарбий-стратегик режалари билан боғлиқ. Воқеа Афғонистон ерларида, февраль ойининг ўрталарида содир бўлган. 1509–1510 йилнинг бу қиши анча кеч келиб, Бобурга черикнинг озиқ-овқати ташвиши ором бермаётган пайт. У ёзади: «Сешанба кунини ойнинг етгисидан бекларни ва дилазак афғонлари улуғларини тилаб, кенгашиб, сўзни мунга қўйулдиким, йил охир бўлбтур, хутга бир-икки кун қолибтур, туздаги ошлиқни тамом кўтарибтурлар. Бу фурсатта Савоққа борсак, черик эли ошлиқ топмай танқислик бўлғусидур». Бобур ўзининг лашкарлари билан жуда машаққатли довон, адирларни кезиб, охири Панкйалий деган жойга тушадилар. Маҳаллий шароитни билиш, кейингина бир қарорга келиш учун Бобур «Ўғонбердини бир неча киши била тил олғали илгаррак» юборади. Бирок Ўғонберди ҳам бу гал «кўнгул тилагудек таҳқиқ хабар келтурмади». Албатта, бу ҳол Бобурни қаноатлантормаган. У яна разведка хизматиға мурожаат этади: «Офтоб бир найза бўйи чиққанда Рустам туркманниким, қаравулликқа йиборилиб эди, хабар келтурдиким, афғонлар хабардор бўлиб, кўзголишибтурлар». Бобурнинг бу галги хабарчилари аниқ маълумот олиб келмаганларидан сўнг у таваккал қилиб ҳужумга ўтади, ғанимларининг «бир пора асир ва ўй ва галаларини» қўлга киритади. Бобурнинг шу жойдаги бошқа разведка маълумотини олиши у билан кураш олиб бораётган афғон саркардаларининг умумий ҳолати ҳақида бўлиб, унинг энди қайси йўлни танлаши учун муҳим эди. Аслини олганда, худди шу фурсатларда, афғон ерларини унча яхши тасаввур этмаган Бобур учун бундай хабарлар зарур ва разведка хизматининг асосий вазифаларидан бўлган. Бу маълумотлар юзаки қараганда жўнроқ кўринса-да, аслида Бобур ва унинг лашкарларини ўлимдан сақлаган, озиқ-овқатли мавзеларга етаклаган, кимга қарши курашишни олдиндан белгилаб берган. Бобур ўзи учун умр мазмунининг асоси бўлган қарор – Ҳиндистон юришига: айна шу маълумотларга эга бўлганидан кейингина азм қилган: «Бажаврдинким, ёнилди, Бҳира хаёли била ёнилиб эди, то Кобулға келиб эдук, ҳамиша Ҳиндустон юриши хаёлида эдук».

Мана бу мисол эса Бобурга бевосита уруш майдонида, унинг ҳал этувчи палласида разведка нечоғли қўл келганини кўрсатади. Бемалол айтиш мумкинки, Ҳиндистонни эгаллашдаги бу якуний уруш муваффақияти, имкон қадар Бобур лашкарлари учун кам талафот билан яқунланганлиги ана шу разведка маълумотларининг натижаси билан ҳам боғлиқ. Чунки биз «Бобурнома»нинг бирор саҳифасида Бобурнинг бунчалик кўп, устма-уст хабарчиларини маълумот йиғиш учун юборганини, разведка маълумоти муҳораба ютуғининг бош омили эканлигига бу қадар аниқ баҳо берилганини кўрмадик.

Бобур ёзади: «Шанба кунини жумодиул аввал ойининг ўн тўртида Агра навоҳисидин кўчуб, чоҳлар қозилғон юртқа келиб тушулди... Дарвеш Муҳаммад сорбон

Бобур ўз юрти ва бошқа ерли савдогарлар орқали ҳам разведка маълумотлари олишга интилган. Албатта, бу усул янгилик эмас. Савдогарлар ҳукмдорлар учун ҳамиша зарур маълумотлар етказиб туришган. Бирок Бобурнинг бу галги мақсади аниқ нишонга теккан. У Иброҳим Лўдий ҳақида жуда муҳим маълумотга эга бўлади. Оламхоннинг Иброҳимга қарши туриши, Хуросонда эса кўчманчи ўзбаклар Балхни муҳосара қилганликлари ҳақида маълумот олади ва зудлик билан қатъий қарорга келади: «Оламхонға Ҳиндустон сари рухсат бериб, ўзумуз Балх устига отландук».

била Қисмтойким, Байанаға бориб келиб, ер-сувни билиб эди, илгари Секрий кўлининг ёқасида юрт кўра йиборилди. Келиб, юртга тушуб, Маҳдий Хожаға, Байанадағиларға киши чоптирулдиким, бетавақуф келиб, қўшулғайлар».

Демак, Бобур бу муҳорабага киргунга қадар уч марта разведка хизматиға мурожаат этган. Унинг хабарчилари бу ернинг рельефи, сув захираси, ҳолатини «кўруб-билиб» келишлари зарур эди. Бунда маълумот тўлақонлигини таъминлаш, шубҳага ўрин қолдирмаслик топширилган. Бинобарин, хатоликка йўл қўйиш урушда енгилеш билан баробар бўлган. Бобур маълумотни олиб, қаноат ҳосил қилгандан сўнг тез хулосаға келади: «...бетавақуф келиб қўшилғайлар». Яъни захирадаги қўшинлар унга келиб қўшилишини амр қилган. Шундан кейин ҳам кўнгли тўлмаган Бобур яна разведкадан фойдаланади ва ана шу хабардан кейин ва бу ерда жанг олиб боришга оид тайёргарлик ишларини якунига етказди. Чунки хабарчиларнинг маълумотиға биноан, захира кучлари унга етиб келди, душманнинг қаерга, қайси масофада келиб тушганлигидан огоҳ бўлади ва шунга қараб керакли жойларда қоровулларни тайинлайди: «Ҳумоюннинг навқари Бек Мирак мўғулни бир неча йигит била кофирдин хабар олғали йиборилди. Кечасиға бориб, хабар олиб, тонгласи хабар келтурдиларким, ғаним кишиси Бусовардин бир курух илгаррак келиб тушган эмиш. Ҳам ушбу кун Маҳдий Хожа ва Муҳаммад Султон мирзо ва Байанадағи илғор келиб қўшулдилар. Беклар навбат била қаравулликқа таъйин бўлдилар».

Заҳириддин Бобур муҳорабада ҳар қандай хатолик ёмон оқибатларга олиб келишини алоҳида таъкидлаган. Юқоридаги матндан кўринадики, Бобур разведка маълумотлари асосида ҳар бир бекни ўз лашкари билан маълум вақт ва манзилда қоровулликка тайин этган. Аммо бу маълумотларга эътибор бермаган Абдулазиз бек жуда катта хатоликка йўл қўйди, ўзи ва лашкарини хавф остида қолдириб, уларнинг айримларидан айрилади, сафдошларини ҳам чалғитиб, уларнинг бошига турли кулфатлар ёғилишиға сабаб бўлади. Ана шу мисолнинг ўзи ҳам Бобурнинг разведка маълумотларига нақадар эътибор бергани, унга ўзи амал қилгани, қаламравида бу тартибни бузганларга муросасиз бўлгани далилидир. Зеро, Абдулазизнинг шу хатоси жуда катта муҳорабаға ҳозирлик кўраётган Бобурнинг режаларини бузди.

Мана бу мисол Бобурнинг Иброҳим Лўдий билан олиб борган курашининг дастлабки пайтиға тааллуқли. У Иброҳим Лўдий аскарлари ҳолати, унга ким дўст, ким ғаним эканлигини билиш, «таҳқиқ қилиб» келишни разведка хизматиға буюради ва маълумот ишонарли бўлиши зарурлигини алоҳида таъкидлайди: «Сиялкоттин Шоҳим Нурбекни ҳам Лахур бекларига чоптирулдиким, ёғий не ерда эканин таҳқиқ қилиб, қайда қотилурларини соҳибвуқуф кишидин билиб, айтиб йиборсунлар».

Бобур ўз юрти ва бошқа ерли савдогарлар орқали ҳам разведка маълумотлари олишга интилган. Албатта, бу усул янгилик эмас. Савдогарлар ҳукмдорлар

учун ҳамиша зарур маълумотлар етказиб туришган. Бирок Бобурнинг бу галги мақсади аниқ нишонга теккан. У Иброҳим Лўдий ҳақида жуда муҳим маълумотга эга бўлади. Оламхоннинг Иброҳимга қарши туриши, Хуросонда эса кўчманчи ўзбаклар Балхни муҳосара қилганликлари ҳақида маълумот олади ва зудлик билан қатъий қарорга келади: «Оламхонға Ҳиндустон сари рухсат бериб, ўзумуз Балх устига отландук».

Қуйидаги мисоллар юқоридагидек катта сиёсий аҳамиятға молик бўлмаса-да, муҳораба тақдирини белгилашда муҳим ўрин эгаллаган. 1525 йилги муҳорабалар Бобурни анчагина чарчатган бўлса ҳам, ёнида тўнғич ўғли Ҳумоюн мардонавор курашиб, кўпгина асирларни, қўлга киритилган филларни олиб келиб мулозамат қилганлиги унинг руҳиятини кўтарган эди. Лекин Бобур рақиб Иброҳим Лўдийнинг сир-асроридан, ҳарбий имкониятидан кенгроқ хабардор бўлишни мақсад қилар экан, қандай бўлмасин, душман орасидан «тил» олиб келишни буюради: «Ул юрттан кўчуб, Шоҳобод келдук. Тил тутар учун Султон Иброҳимнинг ўрдусиға киши йибориб, неча кун бу юртта таваққуф бўлди». Демак, Бобур ҳатто разведка хабарини кутиб, бу жойда бир неча кун қолиб кетган. Унинг бу сабри ўз натижасини берган. У лашкарлари ва сафдошлари билан хавфсиз йўлни танлаб, ҳаракат қилган. Лекин бу жойга етиб келган заҳоти яна бир кишини разведкаға, яна «тил» тутиб келишға жўнатган: «Иброҳимнинг ўрдусидин ҳам мутавотир хабарлар кела бошладиким, бир курух-икки курух кўчуб ҳар юртта икки-уч кун мақом қила-қила келадур. Биз ҳам мутаважжих бўлуб, Шоҳободдин ора икки қўнуб, Жуун дарёсининг ёқосиға Сарсава тўғриси келиб туштук. Хожа Калоннинг навқари Ҳайдарқулини тил тутта йиборилди».

Бобурнинг бу галги тиришқоқлиги мақсад сари интилиши, юксак разведка қобилияти зарур натижани берган. Ҳайдарқули келтирган хабар Иброҳим Лўдий билан бўлган жанг муваффақиятини таъминлаган. Бу хабарда душманнинг ҳарбий имконияти, армия сафларининг жойланishi ва сони, лашкарлар орасидаги ўзаро муносабат, ҳатто уларнинг қайси ҳолатда ўтириб-туришларига тафсилоти билан етказилган эди. Бобур ушбу маълумотни олар экан, ҳужумга ўтиб, ўзининг энг кўзга кўринган сарлашкарлари Чин Темур Султон, Муҳаммад Султон, Султоним Жунайд, Мир Ҳусайн ва бошқаларни бу муҳорабаға сафарбар этади. Натижа унинг кўнглидагидан ҳам яхши бўлади. Бобур муҳорабаларда жуда катта ютуққа эришади, ўзи ташаббус кўрсатиб Уста Алиқули тўпчи билан яратган тўпларини ишға солиб, Иброҳим Лўдий устидан мутлақ ғалаба қозонади. Бу натижаларни қўлга киритишда, албатта, бевосита унинг разведкаға оид қобилиятининг ҳам муҳим ҳиссаси бўлган.

Аждодларимизнинг ҳарбий са-лоҳияти тарихини ўрганиш ёш авлод қалбида Ватанға муҳаббат туйғусини уйғотишда алоҳида аҳамиятға эга. Бинобарин, миллатимизнинг ҳарбий тарихи деярли ўрганилган эмас. Биргина Бобур ҳарбий маҳорати кўплаб тадқиқотларға етарли материал бера олади. Бу масалаларни Бобурнинг моҳир адиб, шоир, олим, энциклопедик билим соҳибни сифатлари билан ҳамоҳанг ўрганиш, айникса янада катта самара беради.

Ҳасан ҚУДРАТУЛЛАЕВ,
филология фанлари доктори

Мақтаб кутубхонасининг барвақт ёпилиб қолишидан хавотирга тушиб, узун йўлакдан илдам бораётган бу мағрур қизчанинг эрта-индин умрини адабиётга бахшида этган тақдир эгалари қаторида хотирланишини ўша кезларда ким ҳам сезган эди, дейсиз. У ўрта синфларда ўқиётганида ҳам адабиёт дарсларида фаол қатнашар, ҳаваскорлар тўгараги очилди, дегунча ўша ерда ҳозир нозир бўларди!

УФҚҚА КЎЗ ТИККАН ШОИРА

Бу – ижодкорман деган инсон учун каттагина бахт ва дориламон ҳаётнинг бошланаётганидан дарак эди.

Ҳар гал миллатнинг тақдирига дахлдор мавзуларда мақола ёзишга киришсам, албатта, Энахон Сиддиқова ижодига мурожаат қилишимга тўғри келади. Ҳар доим унинг ижоди мени ўзига оҳанрабодек тартади. Эҳтимол, бу шоиранинг сийратидеги одамохунликдан далолат берса керак.

Қалб тубидан сирғалиб чиққан сатрлар китоб ҳолида чоп этилиши биланоқ одамлар ўртасида қўлма-қўл бўлиши – аслида улкан муваффақиёт. Айнан шу омадни Энахон устозимиз чиндан ҳис эта олди. Ҳар бир мисра китобхон ёшлар онгига сингиб улгурди!

Агарда «Фарғоналиклар» шеърига кўз югуртириб кўрсангиз, сўз дурларин тараётган муаллифга тасаннолар айтишдан бошқа иложингиз қолмайди. Нақадар гўзал ва нафис ўхшатишлар. Энахон опа бу сатрларни шунчаки қоғозга туширмаган,

балки гўзал водийнинг ҳудудларида бир-бирига ўшамас табиат ҳукмрон эканлигини ва шунга монанд инсонларнинг феъл-атворида ҳам хилма-хиллик борлигини китобхон онгига сингдиришга ҳаракат қилган. Бу ишнинг уддасидан чиққан ҳам!

Телеканаллардан бирида Энахон Сиддиқова иштирокидаги кўрсатувни томоша қилдим, унга бўлган ҳурматим, қизиқишим ортди. Шоира билан ҳаётда бир маротаба бўлса-да, юзма-юз кўришиш мен учун ушалмас орзу эди. Унинг шеърларини адабий кечаларда эшитсам, юрагимда ажиб ҳислар жўш уради. Кўплар қатори шоира билан бир вилоятдан – фарғоналик эканимдан фахрланаман!

Энахон устоз ҳаётлик чоғида ёш ижодкорларнинг қўлидан маҳкам тутиб, уларга керакли тавсия ва маслаҳатларни беришдан чарчамас эди. У бу ҳолатни устозларимдан кўрган қўллаб-қувватловни ҳар бир эшик қоқиб келганга қайтариш – бўйнимдаги қарз, дея изоҳларди. Юзу кўзидан, битган асарларидан ижодкорга хос самимият уфуриб турган бу мард

аёл не-не азоб-уқубатларни бошдан кечирса ҳам, қаддини букмади. Бу фоний дунёга ёруғ юз билан кулиб боқди. Бу Энахон Сиддиқова шахсида сабр-тоқат ва инсоф-диёнат устун эканининг яққол белгиси!

2022 йил 13 январь. Шу куни элнинг азиз фарзанди Энахон Сиддиқова бу дунёни тарк этди. Машъум хабарни эшитган заҳотиёқ кўз қароқларимдан ёш қалқиди. Шоиранинг олдимда бор асарларини кўзга суриб, у билан боғлиқ ширин хотираларимни ёдга олдим. Тасаввуримда сўлим Олтиариқ гўшасининг азим чинори қулагандек. Йўқ, у асло қуламади, қуламайди ҳам. Уша улғувор чинор ҳаётининг қолган қисмини инсонлар шуурида кечирини истади. Қалам аҳли учун энг катта йўқотиш – шак-шубҳасизки, халқнинг ёдидан кўтарилиш, унутилиш бўлса керак. Энахон устоз эса тириклик чоғидаёқ ўз номини мангуликка битиб кетди!

**Улуғбек ШАРОБИДДИНОВ,
«Юксалиш» умуммиллий
ҳаракати аъзоси**

YIGITLIK BURCHI

ОРЗУМ – БАЙРОҚДОР БЎЛИШ

Вақт ўтгани сайин орзу-ҳаваслар алмашаверар экан. Болалиқдан ният қилганим – ҳарбий либос кийишдек мақсадимга эришганимда жуда хурсанд бўлгандим. Қўлга қурол олиб, Ватанга қасамёд қилаётганимда ота-онам ва яқинларимнинг қувонч ва ғурур билан менга тикилиб туришларидан йигитлик бурчимнинг нақадар шарафли, масъулиятли эканини англаганман. Саф майдонидаги ҳар бир шахдам қадамимга ҳайрат ва ҳаяжон билан боқиб, киприк қоқмай кузатишлари иштиёқим, ўзимга бўлган ишончимни янада оширарди.

«Ўзбекистон Республикасига садоқат билан хизмат қиламан!» дея кўпчилик гувоҳлигида онт ичган эканман, энди бу хизмат қурол олиб постга чиқилганда, қандайдир ҳарбий операциялар вақтидагина эмас, балки ҳаётимнинг ҳар бир ониде онгу шуурум марказида туриши керак. Ҳар бир ҳаракатим шу мақсад йўлидаги хизматга айланиши керак деган фикр буткул хаёлимни банд қилди.

Жанговар ҳамда маънавий-маърифий тайёргарлик машғулотларида фаол бўлишга интилиб, ўз устимда тинимсиз ишлай бошладим. Бўш вақтларда сафдошларим билан жисмоний машқлар қилиб, ўзимизни чиниқтиришнинг ўзига хос гашти

бор эди. Армия ҳаёти ҳақида нималарнидир қоралаш, бўлиб ўтган қизиқ воқеаларни эсдалик сифатида ёзиб, матбуот саҳифаларида ёритиш яна бир роҳат эди. Муддатли ҳарбий хизматим давомида турли тадбирларда қатнашиш вақтида менга устоздек, қадрдон акадек бўлиб қолган айрим офицерларимни кузатиб, қалбимда яна бир орзу уйғонганди.

Тинчлик ва осудалик ҳукмрон бўлган гўзал Ўзбекистонимизда ўтказиладиган қайсидир тантанали тадбирда ҳарбий сафга тизилиб, жангдор буйруқ асосида ростланган ҳарбийлар қаршисига давлатимиз байроғини кўтарганча ҳарбий ор-

кестр садолари остида чиқиб келадиган байроқдор гуруҳ таркибида бўлиш. Биламан, бу шараф ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Сабаби бунга ўзининг намунали хулқи ҳамда жанговар хизматлардаги фидойилиги ва ибратли томонлари билан ном қозонган ҳарбий хизматчилар лойиқ кўрилади. Аммо ишонаманки, қачондир бу орзум ҳам албатта амалга ошади.

Муддатли ҳарбий хизматим вақтида ҳарбий қисмимиз командири маънавий-маърифий машғулотларимизга тез-тез кириб турар ва бизларни қатъиятли бўлишга ундарди. «Генерал бўлишни орзу қилмаган аскар аскар эмас» деган гапни кўп так-

рорларди ва Ватан учун сидқидилдан садоқат билан хизмат қилишга чорларди.

Шунинг учундир уларнинг қўл остида хизмат қилган аскарларнинг ҳеч бири ўз олдида катта-катта мақсадларни қўйишдан ва орзулари ҳақида сўз очишдан сира тортинмайдиган бўлган. Орзулар орзулигича қолиб кетмасин. Унга етказувчи ҳаракатларнинг режаси бўлиши керак, деган гапларни ҳам биз айнан ана шу командиримиздан эшитганмиз. Бугунги кунда ушбу гаплар ҳар биримизга куч бағишловчи даъват бўлиб хизмат қилмоқда.

Камолиддин РЎЗИМАТОВ

МАСОФА БИЛАН
ТЕЗЛИКНИНГ «ҚЎШИЛГАН»
ЎЛЧОВ БИРЛИГИ – «ЁРУҒЛИК
ЙИЛИ» ДЕГАН ТУШУНЧА
БОР. БУ ЁРУҒЛИК БИР ЙИЛ
ИЧИДА БОСИБ ЎТУВЧИ
МАСОФАНИ АНГЛАТАДИ.
БИР СОНИЯДА 300 МИНГ
КИЛОМЕТР МАСОФАНИ
БОСИБ ЎТУВЧИ ЁРУҒЛИК
КОИНОТДАГИ ЭНГ КАТТА
ТЕЗЛИК СИФАТИДА ТАН
ОЛИНГАН.

КОИНОТ ИЧРА ИНСОН КИМ?

километрнинг нари-бериси бўлса, коинотдаги ВВ деб номланувчи баҳайбат юлдуз диаметрининг ўзиёқ 9 миллиард километрни ташкил қилади.

Тан оламиз: «Беадад коинотда ер гўёки бир нуқтадир» (*Сенека*). Бунинг устига, биз учун беоён кўринган қуёш тизимимиз – улкан галактика олдида гўё чанг заррасидек кичик ўлчамга эга. Яъни, Сомон йўли деб номланувчи галактикамизда худди Қуёш тизимига ўхшаш, яна тахминан 100 миллиард юлдуз туркумлари мавжуд! Галактикамиз шунчалик улканки, унинг бир четидан иккинчи учига ёруғлик тезлиги (*сониясига 300 000 км. тезлик*) да етиб бориш учун 90 000 йил керак бўлади. Бизнинг ожизгина тасаввуримиз аранг қамраб олган биттагина галактика шунчалик улкан бўлгач, ўз навбатида, бундай галактикаларнинг беҳисоб, сон-саноксиз эканлигини тасаввур этишга инсон ақли ожизлик қилиб қолмайдими?!

Қолаверса, инсон фазонинг беоёнлигидан кўра, ўз-ўзини теран англаб етса, шунинг ўзи катта ютуқ бўлар эди. Фаранг файласуфи Блез Паскалнинг қуйидаги фикрларига эътибор беринг-а: «Бизда, лоақал одам вужудининг ҳаётини тушуниш учун зарур бўлган билим ҳам оз... Вужудга жой, вақт, ҳаракат, иссиқлик, ёруғлик, овқат, сув, ҳаво ва яна кўп нарса керак. Табиатда эса, ҳамма нарса ўзаро шундай боғлиқки, бирор нарсани бошқа бировини ўзлаштирмай туриб ўрганиб бўлмайди... Ўз вужудимиз ҳаётини, фақат унга зарур нарсаларнинг ҳаммасини ўрганибгина тушунишимиз мумкин. Бунинг учун эса бутун борлиқни ўзлаштириш керак. Лекин борлиқ чексиз ва уни ўзлаштириш одам учун мумкин бўлмаган ҳолдир. Демак, бизлар ўз вужудимиз ҳаётини ҳам тўлиқ тушуниб етолмаймиз».

Чексиз оламда Инсон ким ўзи? Бу саволга ўтмиш мутафаккирлари турли-туман жавоблар топишган. Умар Хайём инсонни «табиатнинг гултожи», «оламнинг меҳвари» дея улугласа, фаранг мутафаккири Блез Паскаль камтарона ҳатто тушкун кайфиятда: «атом зарраси каби адашган», «бир дақиқа ялт этиб кўриниб, абадий йўқолган соя»га ўхшатади. «Коинот ичра инсон нима? – дея савол қўяди Б.Паскаль ва бундай жавоб беради: – Чексизлик билан қиёслганда йўқлик, йўқлик билан қиёслганда борлиқ, ҳамма нарса ва ҳеч нарса орасидаги ўрталикдир».

Дарҳақиқат, инсон бу чексиз оламда имкониятлари ниҳоятда чекланган мавжудот десак, ўзимизга мос баҳо берган бўлашимиз? Мисол учун, жуда паст овозни эшитмаймиз, ўта баланд овоздан эса қулоқ ёрилиб кетади. Кичик зарраларни кўролмаймиз, шунингдек, ўта узоқ масофани ҳам кўзимиз илғамайди. Ҳатто, «энг учқур» деб таърифланувчи ақл-идрокимиз имкониятлари ҳам, албатта, чегараланган. Қадимги ҳинд ҳикматида айтилганидек, «Биз олам, одам ва жамият ҳақида жуда-жуда оз нарса билишимизни билиш учун ниҳоятда кўп нарса билишимиз кераклигини камдан-кам одам билади».

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар
уюшмаси аъзоси

Қуёш нури Ерга 8 дақиқада етиб келади. Оралик масофа – 150 миллион километр. Баъзан, ёруғлик нури чексиз коинотнинг аллақайси бурчакларидан минг йиллаб «йўл босиб», бизгача етиб келади. Ҳатто, кўриниб турган айрим ёрқин юлдузлар аллақачон сўнган, лекин нури эндигина етиб келган бўлиши ҳам мумкин.

«Ёруғлик йили»дан каттароқ тезлик борми-йўқми? Масалан, инсонга ато этилган «ўй-хаёл тезлиги»ни олайлик: ёруғлик етиб бориши учун минг, миллион йиллар керак бўлган масофадаги сайёраларни бир сониядаёқ... хаёлан тасаввур этишимиз, ўша жойларда «пайдо» бўлишимиз мумкин! Демак, хаёл – ёруғликдан ҳам тезроқ.

Келинг, хаёлан коинот бўйлаб «сафар» қилайлик-чи, қаергача борарканмиз?

Инсоннинг улўғлиги – унинг фикрлаш қобилиятидир. Тафаккур туфайлигина биз юксакликка кўтарилишимиз мумкин. Маълумки, Оламнинг на боши ва на охири мавжуд – беоён чексизлик. ЧЕКСИЗЛИКни бутун маҳобати билан «қамраб» тасаввур қилиш эса инсон ақли учун ниҳоятда мушкул ишдир. Шунга қарамасдан, бугунги кунда ер ва коинот сирларининг анча-мунчасини англаб етганимиз рост.

Масалан, чексиз коинотда сузиб юрган ёритқичимиз – Қуёшнинг оғирлиги Ердан 330 минг, диаметри эса – 109 баробар катта. Агар қуёшни идишга қиёс этсак, унинг ичига Ерга ўхшаш «шарча»лардан мингларчаси бемалол сиғаркан. Ана шу масофа – Қуёш ҳароратининг миллиондан икки фоизи етиб келадиган бир нуқта экан. Ер Қуёшга нисбатан «заргарларча»

аниқ масофани эгаллаганки, бироз яқинлашса, куйиб кетиши, арзимас масофага узоқлашса, дарҳол музлаб қолиши тайин. Бир ёнда тафтли-ҳароратли қуёш, бир томон чексиз зулмат, совуқ коинот. Ер шу маррадан бир метр ҳам огишмай, коинот бўйлаб сониясига қанчадир километр йўл босади.

Бундай аниқ тартиб, ўз-ўзидан пайдо бўлиши мумкинми?

Фалакшуносларнинг таъкидлашича, Қуёш тизими яратилганидан буён ҳали ўз ҳаракати давомида бир жойдан икки марта ўтмаган ва ўтмайди ҳам. Демак, биз Қуёш тизими таркибида (*у эса «Сомон йўли» галактикаси ичида*) чексизлик бўйлаб чексиз... сафар қилмоқдамиз!

Айрим олимларнинг фикрича, ҳаммаси бир замонлар юз берган «Катта портлаш»дан бошланган. Ўшанда зиғирдеккина бир «жисм» портлаб, коинот пайдо бўлган, улкан чанг булутлари, сирли «қора тўйнуқлар», юлдузлар, сайёралар, галактикалар ва ҳоказолар... Аммо қандай қилиб? Ўша «портлаш»гача коинотнинг ўзи ҳам йўқ бўлса, ҳалиги зиғирдек «жисм» қаерда эди?! Нега портлайди? Ҳатто, ўша портлашга қадар вақт ҳам... мавжуд бўлмаган эмиш! Очиғи, бу ёғига инсон ақл-заковати ҳануз ожиз.

Ақлга «сиғадиган» маълумотларга қайтайлик. Биз яшаб турган ерда ҳамма нарса ҳисоб-китоб билан яратилган. Олимларнинг аниқлашларича, ерни ўраб турган атмосфера катламининг 78 фоизини азот,

21 фоизини ксилород ва 1 фоизини нафас олишимиз учун зарур бўлган бошқа моддалар ташкил қилар экан. Агар ҳаводаги ксилороднинг миқдори 21 фоиздан ошиб кетса, бир учкун билан Ер юзини ёқиб юбориш мумкин бўлади. Агар ҳаводаги ксилород 21 фоиздан камайиб кетса, лоақал, гугурт ҳам ёқолмас эканмиз. Яна бир қизиқ маълумот: агар атмосферада карбонат ангидрид бўлмаса, еримиз қуёшдан олаётган энергиянинг асосий қисмидан маҳрум бўлар экан. Ер юзи ҳаддан ташқари совиб, барча жонзотлар қирилиб кетарди. Агар карбонат ангидрид миқдори ортиб кетса, ҳарорат 400 даражагача кўтарилиб кетган бўлар эди.

Демак, ҳамма нарсанинг ўлчови, ҳисоби бор. Бу – ҳаммаси эмас.

Ерга нисбатан таққослаб, қуёшимизнинг нақадар улканлигини бироз тасаввур этгандаймиз. Қуёшдан энг узоқ сайёра Плутонгача 6 миллиард километр. Бу эса тахминан бутун Қуёш тизимининг ўлчамидир. Яъни шу ўлчам атрофида Қуёш тизимига кирувчи 9 та сайёра айланади. Улар коинотдаги ҳаракати давомида қуёшдан на узоқлашиб кетади ва на бир-бирига яқинлашиб, урилиб ҳам кетмайди! Яна ўша савол: қандай қилиб? Айримларимизнинг қулоғимизга чалинган, «Бутун олам тортишиш қонуни» – ҳамма саволларимизга жавоб бера оладими-йўқми?!

Бугунги фаннинг иқрори шуки, ҳозиргача маълум бўлган энг кичик зарра (*протон*) билан коинотдаги улкан галактикалар ўртасида ҳам ягона бир мужассамлик, муштараклик мавжуд экан. Диний тушунча орқали изоҳласак, бир чанг заррасининг ердан кўтарилиши ҳам – Аллоҳнинг изни билан бўлади. Бутун бошли Қуёш тизимининг ўлчами 6 миллиард

Айни вақтини билиш вақтни авайлаш демакдир,
вақтида қилинмаган иш эса беҳуда қилинган ишдир.

Ф. БЕКОН

Вақт ҳаёт ҳодисаси бўлиб, унга аниқ таъриф бериш жуда қийин. Атрофимиздаги воқеликнинг мураккаб элементи бўлган вақт ҳар доим тадқиқот мавзуси бўлиб келган, аммо ҳозир ҳамма рози бўладиган ягона таъриф бериш қийин.

Хўш, сиз нима дейсиз? Вақт ўзи нима? Вақт ҳақида нима дея оласиз?

Вақтнинг қиймати унинг нимада эканлигида эмас, балки биз у билан ўлчганимиздадир. Вақт билан ўлча-надиган энг муҳим нарса бу бизнинг ҳаётимиздир. Ҳар бир инсон кунига бир хил – 24 соатга эга, шунинг учун ҳеч ким вақт йўқлигидан шикоят қила олмайди. Одам табиатан қизиқ яратилган – бойлигини йўқотса, хафа бўлади-ю, умри зое кетаётганига эса парво қилмайди.

Девордаги соат «чиқ-чиқ»и тинмайди. Аслида бу товушлар синиб, ерга тушаётган вақтнинг парчалари, вақтнинг ўлчови. Дунёда энг арзон ва энг кўп нарса вақт. Энг камёб ва энг қиммат нарса ҳам вақт. Соат миллари тинмайди. Улар лаҳзаларни сонияга, сонияларни соатларга, соатларни кунларга, кунларни эса йилларга айлантиради. Шу тарзда умр ўтиб боради. Биз умр дафтарини яхшилик билан безаш учун берилган ана шу имкониятдан – баҳосиз фурсатлардан оқилона фойдалана оляпмизми?

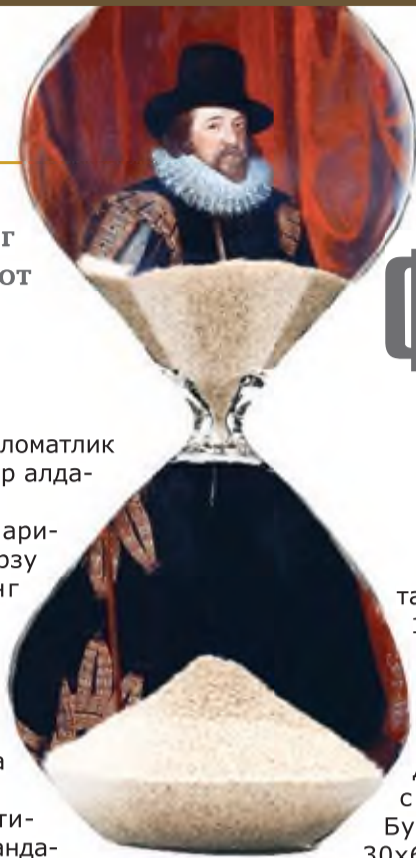
Одатда, ноннинг бутуни эмас, ушоги кўп увол бўлади. Биз ҳам шундай сония ва дақиқаларни кўп исроф қиламиз. Ваҳоланки, сонияларнинг қадрини билмаган дақиқаларнинг ҳам қадрига етмайди.

«Икки неъматда, яъни саломатлик ва бўш вақтда кўп инсонлар алданиб қолади».

Инсон доим ўтган кунларини соғиниб, келажакни орзу қилиб яшайди. Бу унинг табиатида бор нарса. Аслида эса сония, дақиқа ва соатлар қўлимиздаги нақд сармоядир. Ўтмиш ўтди. Вақтингизни қадрлай билинг! Зеро, вақт ортга қайтмайди.

Келинг, кундалик ҳаётимизда учрайдиган вақт кушандаларидан бири бўлган йўллардаги тирбандликларни ҳисоблаб чиқсак. Кун давомида тирбандликлар (эрталаб ва кечкурун бир соатдан) ўртача 2 соатни ташкил этадиган бўлса, 1 ойда $2 \times 30 = 60$ соатни, 1 йилда эса $12 \times 60 = 720$ соатни ташкил этади. Биз 720 соатни кунларга айлантирадиган бўлсак, $720 : 24 = 30$ кун бўлади. Демак, биз йил давомида тирбандликларнинг ўзида бир ой вақтимизни йўқотар эканмиз. Сиз ушбу вақтдан унумли фойдаланиш мақсадида аудио китоблар эшитиш орқали билим ва дунёқарашингизни такомиллаштиришингиз мумкин.

Айрим инсонлар тамаки чекиш орқали иш вақтини беҳуда сарфлашади. Иш вақтида кунига ўр-

ВАҚТДАН ФОЙДАЛАНИШ САНЪАТИ

тача 6 мартаба 10 дақиқадан тамаки маҳсулотларини чекишнинг бир кунда $6 \times 10 = 60$ дақиқа вақт сарфлайсиз.

Бу эса бир ойда $30 \times 60 = 1800$, бир йилда эса $12 \times 1800 = 21600$ дақиқани ташкил этади. Соатларда ҳисоблайдиган бўлсак $21600 : 60 = 360$ соат, кунларга айлантирадиган бўлсак, $360 : 24 = 15$ кунни ташкил этади. Агар сиз тамаки маҳсулотларини чекишни кунига ёки ҳафтасига биттадан камайтириб борсангиз ва тамаки чекиш учун кетган қимматли вақтингизни муҳим ва зарур ишларингизни бажаришга сарфлашингиз ёки оила аъзоларингиз, фарзандларингизнинг тарбияси билан шуғулланишингиз мумкин. Шу аснода чекишдек ёмон бир иллатдан фориғ бўлиб, ҳам маблағингизни тежаган, ҳам саломатлигингизни асраган бўласиз.

Сиз бир ой вақтингизни ўз билимингиз ва дунёқарашингизни оши-

риш мақсадида ўртача қалинликдаги ўндан ортиқ китобларни ўқишингиз, инглиз ёки рус тилларини ўргатувчи ўқув курсларига бориш орқали мингдан ортиқ сўз ва ибораларни ёд олишингиз, аёллар учун эса пазандачилик, тикувчилик ва уй ҳамшираси каби тўғарақларда ўқиб, билим ҳамда тажрибага эга бўлишингиз мумкин.

Вақтни бошқаришнинг самарали усуллари билан бири кундалик ишларни режалаштиришдир. Шунингдек, бир неча ишлар орасидан устуворликни ва муҳимликни белгилай билиш ҳам катта аҳамиятга эга. Фаолиятингизга доир зарур билим ва кўникмаларга эга бўлиш йўлида доимо олға интилинг. Вазифангизга собитқадамлик билан ёндашиб, муваффақиятли яқунлашга одатланинг. Кун ниҳоясида қилинган ва қилинмаган ишлар таҳлили юзасидан ҳар бир инсон ўз-ўзига ҳисобот бериши керак.

Кейинги сонларда вақтни тежаш усуллари ҳақида батафсил тўхталиб ўтамиз.

Полковник
Худоёр ҚАЛАНДАРОВ

✓ SAYYOR QABUL

ШУНЧАКИ ҲИСОБОТ УЧУН ЭМАС

Ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзоларини ижтимоий-ҳуқуқий ҳимоялаш, ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, маълум масалалар бўйича ҳуқуқий маслаҳат ва йўл-йўриқлар бериш мақсадида Тошкент ҳарбий прокуратураси томонидан Зангиота туманида жойлашган алоқачилар ҳарбий қисмида навбатдаги сайёр қабул ўтказилди.

Унда Тошкент ҳарбий прокурори адлия полковниги А. Бобоев, Зангиота тумани ИИБ миграция ва фуқароликни расмийлаштириш, мактабгача таълим, соғлиқни сақлаш бўлимлари, Давлат хизматлари агентлиги ва туманнинг бандлик бўлими мутахассислари, 70 нафардан ортиқ ҳарбий ва уларнинг оила аъзолари иштирок этди.

Бу каби сайёр қабулларга ҳеч ким зерикканидан келмайди, албатта. Кимдадир фарзандларини боғча ва мактабга жойлаштириш билан боғлиқ масалалар бўлса, яна кимдир ўзига муносиб иш топиш илинжида. Қабулда аён бўлдики, мактабгача таълим ташкилотлари худуддаги боғча ёшидаги болаларни тўлиқ қамраб олиш имкониятига эга эмас. Ҳарбий хизматчиларнинг аёллари эса оила бошлиқларига елкадош бўлиб, ўз мутахассисликлари бўйича муносиб меҳнат шароитларида ишлаш ниятида. Хўш, нима қилиш керак?

Тошкент ҳарбий прокурори адлия полковниги А. Бобоев вазиятдан келиб чиққан ҳолда ҳарбий қисм худудида мактабгача таълим ташкилоти филиалини ташкил қилиш таклифини ўртага ташлади. Мутахассислар бунинг ҳуқуқий жиҳатларини ўрганиб чиқадиган ва қонунчиликка тўғри келса, яқин келажакда буни амалга ошириш бўйича келишиб олди.

Сайёр қабулда шу ва шунга ўхшаш яна кўплаб мурожаатлар тингланди, баъзилари жойида қаноатлантирилган бўлса, бошқалари алоҳида назоратга олинди. Бир сўз билан айтганда, бу каби қабуллар шунчаки ҳисобот учун эмас, балки реал муаммоларни ҳал этиш учун хизмат қилмоқда.

Катта лейтенант
Ислонжон ҚЎЧҚОРОВ,
«Vatanparvar»

✓ KO'RGAZMALI MASHG'ULOT

ОГОҲЛИК — ДАВР ТАЛАБИ

Ҳаво ҳароратининг кескин совиб кетиши натижасида юртимиз аҳолиси давлат стандартларига жавоб бермайдиган иситиш ускуналари билан фойдаланиши сабабли кўнгилсиз ҳолатлар содир бўлаётгани ҳеч кимга сир эмас.

Шу муносабат билан Мудофаа вазирлигига қарашли Қашқадарё вилояти Муборак туманида жойлашган ҳарбий қисм ҳарбий хизматчилари ва уларнинг оила аъзолари иштирокида туман ёнғин хавфсизлиги хизмати мутахассисларидан тузилган ишчи гуруҳ томонидан «Газ ускуналари ва иситиш жиҳозларидан хавфсиз фойдаланиш» мавзусида кўргазмали тарғибот тадбири бўлиб ўтди.

Тадбирда ёнғин хавфсизлиги ходимлари томонидан ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзоларига ёнғин хавфсизлиги қоидалари кўргазмали равишда яқиндан таништирилди. Носоз ва қўлбола тайёрланган ускуналар, шунингдек, махсус талабларга жавоб бермайдиган иситиш воситаларидан фойдаланмаслик тўғрисида тушунчалар берилди.

Очиқ мулоқот тарзида ўтган тадбирда иштирокчилар ўзларини қизиқтирган саволларга соҳа мутахассислари томонидан етарлича жавоб олдилар.

Капитан
Аҳроржон САФРАЛИЕВ

SIMO XYAYUXYA

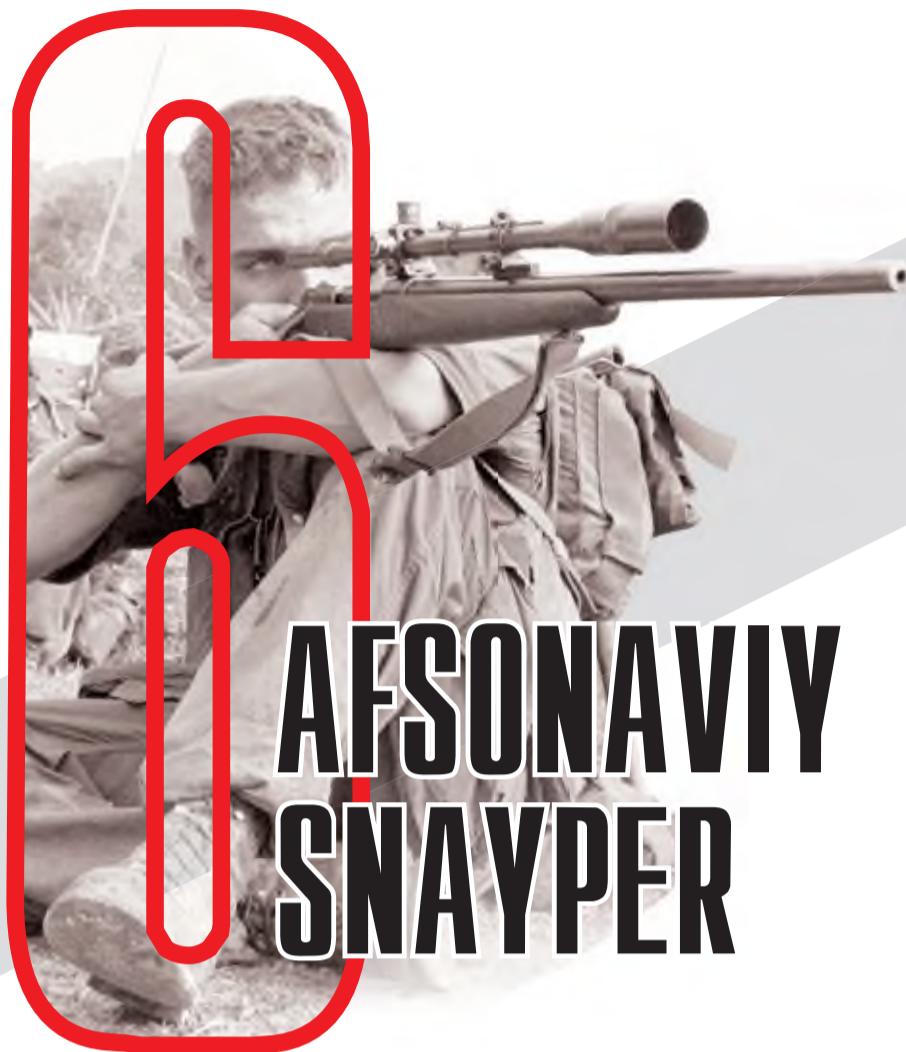
Simo Xyayuxya dehqon edi. SSSR Finlyandiyaga bostirib kirishi bilan u boshqalar singari Suojeluskuntadaga (*Oq otryad*) xizmat qilishga chaqirildi. Simo M-28 qurolini olib, fermasini tark etdi. Har ikki urushayotgan tomon o'z kuchlarini chegaraga tortdi, Simo oldingi safga tashlandi. SSSRning birinchi hujumi Finlyandiya tomonidan artilleriya va snayperlarning zarbasi bilan kutib olindi. Simo snayperlar otryadiga kirdi. Bir necha hafta o'tgach, sovet qo'shinlari chekinishga va qayta to'planishga qaror qilishdi.

Keyin Simo tezda harbiy doiralarda tanildi – uning zarbalari ko'proq sovet askarlarini yo'q qildi. Bunga javoban SSSR hatto snayperni yo'q qilish uchun maxsus otryadni ham yaratdi. Bu foydasiz edi, operatsiya hech qanday muvaffaqiyat keltirmadi va Simo yashiringan hududni oddiygina bombardimon qilishga qaror qildi. Urushning 100 kuni davomida Simo 705 askarni o'ldirdi. SSSR oldingi chiziqda keng ko'lamli harbiy operatsiyani boshladi. Shu kuni tasdiqlanmagan ma'lumotlarga ko'ra, Simo 40 ga yaqin askarni o'ldirgan, ammo sovet snayperining o'qi uning jag'iga tegib, ezib tashlagan va yonoqlaridan o'tib ketgan. Keyinchalik Xyayuxyaning son qismidan olingan suyak yordamida jag' tiklandi. Bir hafta o'tgach, Simo harbiy hospitalda uyg'ondi va o'sha kuni urush tugadi. U kapraldan ikkinchi leytenant darajasiga ko'tarildi va "Oq o'lim" laqabini oldi. Simo Xyayuxya 2002-yilda 97 yoshida hayotdan ko'z yumdi.

KARLOS NORMAN XESKOK

Amerika Qo'shma Shtatlari tarixidagi eng mashhur snayper Karlos ko'pchilikka birinchi navbatda Spilbergning "Askariy Rayanni qutqarish" asarida tasvirlangan yana bir snayperning o'ldirilishi sahnasi bilan tanilgan. U optik ko'rinish orqali o'q uzib, dushmanning boshiga zarba bergan. Xeskok sharafiga Qo'shma Shtatlardagi bir nechta o'q otish poligonlariga nomi berilgan, Karlos Norman Xeskok

AFSONAVIY SNAYPER

o'zi xizmat vaqtida faqat "Kumush yulduz"ni olgan. Karlosning yana bir e'tiborga molik yutug'i bu – "Browning M2" pulemyotidan dushmanga 2 250 metr masofadan zarba bergani hisoblanadi.

MIXAIL SURKOV

Surkov – Rossiya armiyasining haqiqiy afsonasi, Ikkinchi jahon urushi tarixidagi eng yaxshi sovet snayperi hisoblanadi. U butun jangovar harakatlar davrida 702 fashistni otib o'ldirdi, garchi ba'zi tarixchilar bu raqamni ko'pincha shubha ostiga qo'yishadi – ular sovet hukumati bularning barchasini targ'ibot maqsadida ishlab chiqqanini aytishadi. Surkovning o'zi Krasnoyarsk o'lkasidan keladi. U bolaligidan beri shu bilan shug'ullangan. Ammo u Karlosning taqdiriga o'xshash taqdirga ega edi. Mixail "Sovet Ittifoqi Qahramoni" unvoniga nomzod sifatida taqdim etilgan, ammo hech qachon mukofotlanmagan.

VASILY ZAYSEV

SSSR armiyasining yana bir afsonasi va haqiqiy sovet qahramonligining namunasi: birgina Stalingrad jangida Zaysev 225 kishini, shu jumladan, 11 snayperni o'ldirdi. U haqda quyidagi voqea ham ma'lum: g'azablangan nemis ofitserlari Vasiliyni Germaniyadagi eng yaxshi o'q otuvchilardan birini, aniqrog'i Zossendagi snayperlar maktabi rahbarini Stalingrad frontiga chaqirish orqali yo'q qilishga qaror qilishdi. Ammo u yerda yo'q edi – shahar xarobalarida uch kunlik snayperlar duelida Zaysev baribir ustunlikni qo'lga kiritishga muvaffaq bo'ldi va dushmanga zarba berish orqali uni yo'q qilishga erishdi.

ROB FURLONG

Zamonaviy masofaviy rekord egasi. Rob o'z rekordini 2002-yilda o'rnatgan va bu ro'yxatdagi birinchi qahramonni mag'lub etgan. Keyin u "Anakonda" operatsiyasida qatnashib, "Macmillan Tac-50" miltig'i bilan "Al-Qoida" jangarisini 2 430 metr masofadan urib tushirishga muvaffaq bo'ldi. Shuni ta'kidlash kerakki, Robning birinchi zarbasi nishonga tegmadi, biroq uning ko'krigidan o'q uzilganini, o'q ostida qolganini aniqlay oldi, bu – yangi masofa rekordi.

TOMAS PLANKETT

Porox qurolini ishlatgan birinchi snayperlardan biri Tomasning qilgan ishi ko'pchilik uchun tasodif bo'lib tuyulishi mumkin: general Monro armiyasida bo'lgan Plankett Kakabelos jangida qatnashgan. Tomas (*barcha boshqa jangchilar singari*)ning qo'lida Braun Bess mushketi bor edi, uning yordamida siz nishonni taxminan 50 metr masofadan urishingiz mumkin. Plankett dushman generalini 600 metr masofadan o'qqa tuta oldi, so'ng o'z jasoratini takrorladi – u o'z yordamchisini xuddi shu masofadan otib tashladi.

Mudofaa vazirligi Merganlar tayyorlash markazi katta o'qituvchisi kapitan Sherali QIRG'IZBOYEV tayyorladi.

ЗАВҚ УЛАШГАН ТАДБИР

Бугунги кунда халқ ва армия якдиллигини таъминлаш, ёшларнинг ҳарбийликка бўлган қизиқишини янада ошириш, уларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш борасида кенг кўламли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Мудофаа вазирлигига қарашли Тошкент шаҳридаги ҳарбий қисм шахсий таркиби томонидан Юнусобод туманидаги 122-умумтаълим мактабида маданий-маърифий тадбир бўлиб ўтди.

Унда ҳарбий оркестр томонидан ижро этилган ҳарбий-ватанпарварлик руҳидаги куй ва қўшиқлар, юрт ҳимоячилари томонидан намоён этилган кўргазмали қўл жанги чиқишлари ёшларда катта таассу-

рот қолдиргани уларнинг қувонч ва олқишларидан сезилиб турди.

Мактаб ўқувчилари ҳам жим қараб тургани йўқ. Улар ўқув даргоҳига ташриф буюрган ҳарбийлар учун ўзлари тайёрлаган мусиқали чиқишлар ва сахна кўринишларини намоён этди. Бу каби тадбирларнинг аҳамиятли жиҳати эртанинг эгалари бўлган ёш авлод қалбида она Ватанга бўлган муҳаббат ҳиссини янада оловлантиришидир.

ИНСОН ҚАЛБИГА ЙЎЛ

Инсон қалбига йўл меҳр-мурувват ва саховатдан бошланади. Минг йиллар давомида шаклланган тушунчалар асрлар мобайнида халқимиз онгидан буюк қадрият сифатида жой олган.

Мудофаа вазирлигига қарашли Андижон вилояти Хонобод шаҳрида жойлашган ҳарбий қисм шахсий таркиби Андижон ҳарбий прокуратураси билан ҳамкорликда Қўрғонтепа туманида жойлашган «Мурувват» болалар интернатуида меҳр-саховат тадбирини ўтказди.

Ватан посбонлари бу каби тадбирларни нафақат байрам-

ларда, балки одатий иш кунларида ҳам ўтказишни анъанага айлантирган. Ҳарбий хизматчилар муассаса эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда ўз ёрдамларини аямайди.

Ушбу тадбир куй-қўшиқ ва рақсларга уланиб кетди. Унда нафақат тиллар, балки диллар сўзлашди. Ҳарбийларнинг ташрифидан завқланган болажонларнинг қувончи, шодлиги оламни тутди.

MA'NAVIYAT

ПОЙТАХТИМИЗДА ВАТАНПАРВАРЛИК КОНЦЕРТИ

Юртимиз бўйлаб ҳарбийлар томонидан ўтказилаётган ватанпарварлик тадбирлари, учрашув ва концерт дастурлари халқ ва армия ўртасидаги алоқа ва ишончнинг мустаҳкамланиб бораётганидан далолатдир.

Мудофаа вазирлигига қарашли Тошкент шаҳридаги ҳарбий қисмининг ҳарбий оркестри томонидан Юнусобод туманидаги «Посира» маҳалла фуқаролар йиғинида пойтахт аҳолиси ҳамда меҳмонлари учун мобил маданият марказида концерт дастури ўтказилди.

Тадбир давомида ҳарбий санъаткорлар томонидан эстрада ҳамда ҳарбий наволар ижро этилди. Уларнинг дилтортар қўшиқларни моҳирона ижро этгани маҳаллий аҳоли вакилларининг хуш кайфияти ва олқишларида яққол намоён бўлди.

Айниқса, миллий ва жаҳон эстрадасининг машҳур мусиқаларини жонли ижро этган ҳарбий оркестр хонандаларининг маҳорати барчани лол қолдирди. Болажонларнинг ҳарбий-ватанпарварлик руҳидаги шеърлари эса тадбирга янада файз бағишлади.

Бу каби тадбирлар эртанинг эгаларининг камолоти йўлида катта аҳамият касб этади. Энг асосийси, уларнинг мусиқа, маданият ва санъатга бўлган қизиқишлари шаклланишида ҳам муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

PROFILAKTIKA

ХАВФСИЗЛИК ҚОИДАЛАРИ МУҲИМ

Мудофаа вазирлиги қўшинларида ҳарбий хизматчилар учун хизмат ўташнинг хавфсиз шароитларини яратиш ва уларнинг ҳаёти ва соғлиғини сақлашни таъминлаш масалалари доимо устувор вазифа бўлиб келган.

Мудофаа вазирлигига қарашли Тошкент шаҳридаги ҳарбий қисм маданият марказида шахсий таркиб ўртасида бахтсиз ҳодисалар содир этилишининг олдини олишга қаратилган ишларни ташкиллаштириш, соҳа юзасидан ўтказилаётган профилактик чора-тадбирларнинг самарадорлигини ошириш ҳамда шахсий дахлдорлик ҳиссини кучайтириш мақсадида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари

билан ҳамкорликда профилактик тадбир бўлиб ўтди.

Унда Тошкент гарнизони Ҳарбий автомобиль назорати инспекцияси бошлиғи томонидан ҳудудларда содир этилаётган автотранспорт ҳодисалари ҳақида статистик маълумотлар берилиб, танқидий-таҳлилий мулоҳаза қилинди. Шунингдек, ҲАН инспекцияси ва Тошкент шаҳар ЙҲХБ томонидан тайёрланган видеолар иштирокчилар эътиборига ҳавола қилинди.

Ватаннинг ҳар бир қарич ери азиз. Муқаддас заминини кўз қорачиғидек қўриқлаш ана шу юртда туғилиб-ўсган ҳар бир фуқаронинг шарафли бурчи. Айниқса, у умрининг энг масъулиятли даврини шарафли вазифани бажаришга бағишлаган ҳарбий хизматчи бўлса.

ЎЗ КАСБИНИНГ УСТАСИ

✓ КЕЧИНМА

Сафдошимиз ҳақиқати

Ўтган ҳафта муҳташам анжуманлар саройида ўтган «Ватан манзумаси» адабий-маърифий кечаси кўпчиликнинг кўнглида жўшқин таассуротлар қолдири. Сизга ўтган тадбирлардан гапириб, қимматли вақтингизни ўғирлаш ниятим йўқ.

Шу куни тадбирда журналистика факультетида бирга ўқиган ёшлик кадрдоним, «Янги Ўзбекистон» газетасининг муҳбири, сафдошимиз, шоира Гулчеҳра Дурдиева билан кўришиб қолдик. Билгичларнинг айтишича, махсус кучлар сафида ярим кун хизмат қилган бўлсанг ҳам, сен улардан бири саналар экансан. Гулчеҳра Дурдиева бир неча йиллардан бери Қуролли Кучларимиз ҳаётидаги муҳим янгилардан юртдошларимизни хабардор этиб келмоқда. Демак, у ҳам биздан, уни сафдошимиз дейишга ҳақлимиз.

...Ҳарбий оркестрнинг кичик ижрочилари ўз чиқишларини яқунлаб сахнадан чиқаётганларида уларни олқишлаётган дўстим деди:

– Кийимларининг ярашганини, кўз қувнайди.
– Ҳа, ҳарбийларнинг байрам кийимлари жуда ярашқили бўлади.

– Мен ҳарбийларни яхши кўраман. Шунчаки яхши кўрмайман, қалбимга жуда яқин, қадрли кўраман... Акам ҳам ҳарбий эди. Афғонда... Мен ҳалигача у ҳақда бир қатор ҳам сўз ёза олмадим, ёзолмайман, бардошим етмайди...

Мен... Мен бардошлиман. Азизлар, сиз юрак сасини, унинг гурсиллаб уришини эшитгансиз. Унинг оғриқли титроғини-чи?! Одамлар орасида, издаҳомда... Мен туйдим, бу титроқни. Дўстимнинг пирпираб турган киприқларида, кўзларидан сизиб чиққан томчиларда, нозик-нафис бармоқларининг билинар-билинемас қалтирашида... Мен у бармоқларга қўлимни қўйиб тасалли бермоқ истадим, жасоратим етмади. Бу ишим иккимизни ҳам ошкор қилади, дея андишаландим.

Азиз Ватан ҳимоячилари, сиз ўзингизга боқиб турган нигоҳларни ҳар доим ҳам сезмайсиз. Шуни билинг ва унутмангки, ҳар доим ортингиздан эркаловчи нигоҳлар сизни кузатиб туради, меҳр билан аллаловчи нигоҳлар, асровчи нигоҳлар, опа нигоҳи, она нигоҳи. Буни мен ҳам яқинда билдим, сизни севадиган Дўстим, миллатнинг ойдин оналаридан бири Гулчеҳра Дурдиевадан билдим.

Инобат НОДИРШОҲ

Кўпчилик ҳарбий хизматчиларни айнан мана шундай тасаввур қилади. Аслида ҳам шундай. Бу касбни танлаган инсонлар керак бўлса, тинч-осуда ҳаётимизнинг ҳар бир куни, соатида ҳар биримизнинг дахл-сизлигимизни таъминлаш учун жонини фидо қилишдан тап тортмайди. Бундай юрт фидойилари кимгадир танилиш ёки ном қозониш учун ширин жонидан, оиласи ҳаловатидан кечмайди. Улар киндик қони тўкилган заминнинг ҳақиқий қўриқчиларидир.

Қуйида ҳикоя қилмоқчи бўлган ана шундай инсонлардан бири Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари ва Ҳарбий ҳаво кучлари сафида йигирма йилдан ортиқ давр мобайнида хизмат қилиб келаётган подполковник Тимур Чориевдир. 2002 йили Ўзбекистон олий ҳарбий авиация билим юртининг вертолёт учувчиси йўналиши бўйича ўқишни тамомлаган қаҳрамонимизни ота касбининг устаси дейиш мумкин. Анатолий Чориев ўз ҳаётини ҳарбий авиацияга бағишлаган ва бу борада миллий армиямизнинг илк қалдирғочларидан бири. Уни яқиндан таниган авиация фахрийлари у ҳақда илиқ фикрларни билдириб, устозимиз дея фахрлиб қўйишади. Шогирдлари унинг фарзанди сифатида улғайган подполковник Тимур Чориевчалик устозини яқиндан биладиган, ундан бошқаларга қараганда кўпроқ нарсаларни ўргангани топилмаса керак.

Ўта камтар, ҳатто хизмат бурчи юзасидан бажарган топшириқлари ҳақида гапириб беришни мақтаниш дея тортинчоқлик қилган қаҳрамонимиз билан бир воқеани эсламасдан четлаб ўтиб бўлмайди. Бу воқеанинг содир бўлганига яқинда уч йил тўлади. Ўшанда подполковник Тимур Чориев ва капитан Тимур Санжаровга қўмондонлик томонидан қўйилган навбатдаги махсус топшириқ муваффақиятли бажарилди. Натижада ўша куни бир нафар гўдак дунёга келди ва бир нафар инсоннинг ҳаёти сақлаб қолинди.

2020 йил апрель ойи. Баҳорнинг ўртаси бўлганлиги учун ҳар куни ёмғир тинимсиз ёғмоқда. Бундай об-ҳаво шароитида тоғли туманларда сел келиш хавфи мавжуд. Қашқадарё вилояти

фавқулудда вазиятлар бошқармасидан келиб тушган тезкор хабарга кўра, Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари ва Ҳарбий ҳаво кучлари қўмондонлиги учувчилари икки нафар беморни ўз вақтида шифохонага етказди.

«Тез ёрдам» машинаси Деҳқонобод тумани тоғли аҳоли пунктидан келиб тушган чақирувга кўра, етиб келган. Шифокорлар қишлоқда бир йўла икки нафар беморни кўриқдан ўтказиб, шошинч тарзда уларни шифохонага олиб бориш кераклигини хонадон эгаларига етказишди. Беморларнинг бири мактаб ёшидаги қиз бўлиб, кўричак хуружи туфайли зудлик билан жарроҳлик амалиёти ўтказилиши лозим. Иккинчи бемор туғуруқ тўлғоғи тутиб қолган аёл. Ташқарида ёғаётган ёмғирнинг шашти баланд, тоғ йўлини сел ювиб кетган. Бундай об-ҳавода бир йўла икки беморни шифохонага етказишнинг иложи йўқ. Шифокорлар шошинч тарзда вилоят фавқулудда вазиятлар бошқармасидан ёрдам сўраб, қўнғироқ қилишди.

Ўшанда Хонобод аэродромидан подполковник Тимур Чориев ва капитан Тимур Санжаров махсус топшириқни бажариш учун Деҳқонободга учуши кераклиги ҳақида топшириқ олишди. Об-ҳавонинг ноқулайлиги туфайли бу топшириқни бажариш тажрибали учувчилар зиммасига юклатилди. Вертолёт командири подполковник Тимур Чориев ва унинг ёрдамчиси штурман капитан Тимур Санжаров сел туфайли қийин аҳволда қолган беморларга ёрдамга шошилишди.

Қисқа тайёргарликдан кейин МИ-8 вертолёти осмонга кўтарилди. Учувчилар фавқулудда вазиятлар бошқармаси йўллаган манзил бўйича парвозни амалга ошириб, Деҳқонобод туманининг Оққишлоқ тоғли худудига етиб келишди. Парвозни бошқариш маркази чақин чақнаши ва кучли ёмғир ҳақида маълумот берилгани учун учуш ҳамда қўниш пайтида зарур эҳтиёт чоралари кўрилди. Тез ёрдам шифокорлари ва Қашқадарё вилояти фавқулудда вазиятлар бошқармаси ходимлари учувчиларни мактаб стадионида кутиб туришарди.

Беморлар вертолётга чиқарилди. Уларни кузатиб бориш учун беморнинг 4-5 нафар яқинига рухсат берилди. Бу топши-

риқни бажариш бежиз подполковник Тимур Чориевга ишониб топширилмаган. Чунки вертолёт командири хизмат фаолияти даврида бундай вазифани бир неча марта муваффақиятли уddалаган. Сурхондарё вилоятининг Сарийосиё тумани тоғли худудларида яшовчи ўнлаб беморларга ҳам шу каби беминнат ёрдам кўрсатган. Шунингдек, пандемия пайтида Самарқанд, Бухоро, Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятлари бўйлаб амалга оширган парвозлари туфайли «Содиқ хизматлари учун» медали ва «Меҳр-саховат» кўкрак нишони билан тақдирланган.

Ҳомиладор келинининг дарддан эсон-омон қутулиб олишини худодан сўраётган кампир гоҳ шифокорларни, гоҳ ҳарбий учувчи ва ФВБ ходимларини тинмай дуо қиларди:

– Барака топкур, дўхтир ўғлим, исмингиз нима?! Агар келиним ўғил фарзанд кўрса, ё сизнинг ёки бўлмаса, учувчи боламнинг исми билан атайман. Суннат тўйида, албатта, азиз меҳмоним бўласизлар.

Беморларга ёрдам кўрса-таётган шифокорлардан бири онахонни хотиржам қилишга уринди:

– Худо хоҳласа, ҳаммаси яхши бўлади. Келинингиз ҳам эсон-омон қутулиб олади. Нева-рангизга тўйлар қилиб берасиз. Албатта, ҳарбий акаларимиз билан меҳмонга келамиз. Сиз эса келинимни туғуруқхонага вертолётда олиб боргандик, деб мақтаниб юрасиз ҳали!..

МИ-8 вертолёти Хонобод аэродромига қўниши билан иккита «Тез ёрдам» машинаси беморларни вилоят шифохоналарига олиб кетди. Ҳарбий учувчилар, шифокорлар ва фавқулудда вазиятлар бошқармаси ходимлари ҳамкорликда амалга оширган махсус топшириқ натижасида беморларга ўз вақтида ёрдам кўрсатилди. Ҳомиладор аёл – Ҳулкар Нормўминова ўғил фарзандни дунёга келтирди. Кўричак билан оғриган Шахло Қурбонованинг ҳаёти эса, жарроҳлик амалиёти билан сақлаб қолинди.

Асрор РЎЗИБОВ

Аждодлардан мерос бўлиб келаётган тарбия мезонлари ва анъаналарини фарзандларга етказиш, энг аввало, ота зиммасига юкланади. Агар ота бу вазифани ижобий бажарса, ўғил-қизлар тийнатида оилага, ота-онага, кексаларга ҳурмат, меҳр ва оқибат фазилатлари бўй кўрсатади. Энг муҳими, бу фазилатлар уни яхши инсон сифатида ҳаётда ўз ўрнини топишига ёрдам беради.

Оила раҳбарининг

амаллари

Дарҳақиқат, ота – оила устун. У ҳар доим фарзандлар учун ўрнак намунаси бўлиб келган. Чунки у оила бошқаришда ўзидаги етакчилик қобилиятини намоён этиб, муносиб турмуш ўрток, куюнчак, ғамхўр ва меҳрибон ота сифатида яқинларининг қалбидан жой олади.

Бугун орамизда шундай оталар борки, улар ўзларининг ижобий саъй-ҳаракатлари, инсоний фазилатлари, ишбилармонлиги билан оиласини обод қилмоқда. Бу инсонлар ҳақида гапирганда кўнглимиз ёриша-

ди, қилаётган эзгу амалларини бошқаларга ўрнак қилиб кўрсатамиз. Зотан, инсоният ҳаётида илм ва ижоднинг мавқеи ошиб боргани сари оилада зиёлилар тоифасининг сафи кундан кунга кенгайгани баробарида оилавий ҳаётда ҳам куч ўрнини ақл, зуғум ўрнини фаросат эгаллаб бораверади.

Адолат – оталар маънавиятининг асосий фазилатларидан бири. Оилани бошқаришда ота адолат тамойилига риоя қилмас экан, унинг тарбия жараёнидаги ишлари талаб даражасида бўлмайди. Миллий

маънавиятимизнинг қадимий удумига кўра, оталарнинг энг асосий фазилати – адолат саналган. Бугун одил, адолатли ота бўлиш учун оилада бир гуруҳ инсонлар жамоасини бошқариб боришни ўз зиммасига олган одамдан кўп нарса талаб этилади.

Оила раҳбари, аввало, оила аъзоларининг дарди билан яшаши, зиммасига оиланинг ташвишини аритишдек масъулият юклаганлигини теран ҳис этиши лозим. Зеро, ҳалоллик, адолатпарварлик, оилапарварлик оталарнинг

маънавий қиёфасини белгилайдиган, унинг обрўсини оширадиган муҳим омил.

Бинобарин, отанинг маънавий фазилатларидан яна бири ташаббускорликдир. Бундай оталар ёниб, завқ билан яшайди, оиланинг моддий ҳамда маънавий таъминотини мустаҳкамлайди, шунга яраша меҳнат қилади. Отанинг ташаббускорлиги уч нарсада билинади: оилани бирлаштириш, уларни бошқариш ва тарбиясини таъминлаш. Бирлик йўқ жойда барака ва тинчлик бўлмайди. Оила бошқаруви (уюштирувчанлик) заиф бўлса, тартиб ва интизомга путур етади. Тарбия бўлмаса, бирлик бўлмайди.

Оила аъзолари бирлашса, уюшса ва тарбияси мукамал

бўлса, оила фаровонликка юз тутаяди. Уларда яшаш ва ишлашга иштиёқ кўпаяверади. Руҳи оҳорланиб, янгиликни рўй беради. Муаммо ва иллатлар камаяди. Буларнинг барчаси оилани бошқариш, ташаббускорликка ҳам боғлиқ.

Бугун замонавий ота қиёфасида юқорида таъкидлаб ўтилган фазилат ва хислатлардан ташқари қуйидаги талаблар ҳам бўлиши лозим:

- оила юритиш интизомини таъминлаш;
- оилани бошқаришда изланиш, ташаббускор бўлиш;
- боқимандалик, ҳўжасизлик дардларини даволаш;
- оила аъзоларининг манфаатларини ҳимоялаш;
- фарзандларга билим бериш, уларни касб-корли қилиш;
- таъмағирликка қарши курашиш;
- оила аъзоларини иқтисодий ва ҳуқуқий ҳимоя қилишни таъминлаш.

Оиласи ва фарзандлари тақдирига бефарқ бўлмаган оталар, энг аввало, ушбу маънавий талабларга жавоб бериши лозим.

**Зулфия МАНСУРОВА,
 Мудофаа вазирлиги хотин-қизлар ва ҳарбий хизматчилар оила аъзолари билан ишлаш бўйича бош мутахассиси**

TARBIYA MADANIYATI

Хар қандай касбни мукамал эгаллаш учун, албатта, ўқиш зарур, буни ҳаммамиз ҳисламиз. Лекин ота-она бўлишга ҳеч қаерда ўқитишмайди. Оилавий ҳаёт тажрибасини орттираман, дегунча ёш ота-оналар қанча хатоларга йўл қўйишади. Чиндан ҳам ёш ота-она гўдақни қандай парвариш қилиш, эр-хотин муносабатларида қачон жим туриш, қачон гапириш, оила мустаҳкам бўлиши учун нималарга эътибор қаратиш кераклигини қаердан билсин? Ҳатто, 5-10 йил яшаган ота-она ҳам айрим вазиятларда фарзандига қачон, қандай танбеҳ бериш, қачон рағбатлантириш борасида саволларга дуч келади. Хўш, жавоб қаерда? Ота-она бўлишни ўрганиш керакми, ким ўргатади?

Ёш оиланинг шаклланишида ота-она, устозлар, кўни-қўшни, қариндошлар ва атроф-муҳитнинг таъсири катта. Ёш келинлар оила сабоқларини қайнонасига беминнат хизмат қилиш давомида ўрганишган. Икки-уч фарзандли бўлиб, рўзғори алоҳида бўлишига қадар кўп нарсаларни қайнона уйида ўрганиб чиқар эди. Ҳозирги ёшлар ҳамма нарсадан хабардордек, тўйдан кейин алоҳида яшашни истайди. Бунинг сабаби нимада, ҳаётимизда нима ўзгарди?

Бугун оилада фарзандларимиз учун ҳамма нарса муҳайё. Ёши катталардан сўранг, улар айтиб беришади, яъни яқин ўтмишда сатин матодан тикилган сумкалар, ичидаги дарслик, сиеҳдон, қалам ва дафтар ўқувчининг энг катта бойлиги эди. Энди эса ўқувчилар кўлидаги таниқли фирмалар томонидан тайёрланган тоза чарм сумкаларни кўриб ҳавас қиласиз. Ҳа, ажойиб замонда яшаймиз. Бобо ва момоларимиз 40 йил бирга яшаб ололмаган уй жиҳозлари тўй садолари тугаши билан хонадонимизда саф тортиб туради. Меҳнат қилиб, тер тўкиб, сотиб олмаган ёш келин-куёвлар бу буюм ва анжомларнинг қадрини қаердан билсин?

Дастурхон атрофида ота-она олдида бошини эгиб ўтирган фарзандлардан кўра, телефондан кўзини ўзмайдиган, эрка ўғил-қизлар сони кўпаймоқда. Ҳеч нарсадан камчилиги йўқ бу ўғил-қизлар ота-онанинг меҳнати қадрига етмаслиги аниқ. Ҳамма нарса гўё ўзи келаётгандай, меҳнат талаб қилмаяпти. Бугун оилага ортиғи билан келадиган нарсалар эртага келишдан тўхтаसा, нима бўлади? Катта еб, катта ичган фарзанд яна кўпроқ бер, деб талаб қилмаслигига ким кафолат беради? Баъзи ота-оналар «Ҳамма нарса фарзандларимиз учун» шиори остида яшаганлиги, болаларига ортиғи билан шарт-шароит яратиб берганлиги сабаб худбин фарзандлар азобини тартаётганлиги сир эмас.

Оилада ота-она обрўси қандай шаклланади? Албатта, ота-оналар фарзандларига эркинлик бериши, меҳр бериб тарбиялаши керак, аммо меъёр ва чегара лозим. Ўз ўрнида қаттиққўл бўлиш ҳам керак, айниқса, оталар. Ота-боболаримиз фарзандларига «сирини» бермаган. Бу

дегани болалари олдида жанжал қилмаган, қариндош-уруғ, қўшнилари ва устозлари ҳақида ёмон сўзлар айтмаган. Айниқса, қиз болалар ўсган хонадонларда оталар ярим яланғоч кўринишни уят ҳисоблаган. Ҳозир-чи, оталар майка ва шортикларда, оналар калта ҳамда очиқ кўйлақларда бемалол юришади. Азиз ота-оналар, шу ҳолатда келажакда фарзандингиздан қандай

ҳурмат кутяпсиз? Ундай ота-онадан фарзанд ҳайқадими, уяладими? Шубҳасизки, бундай ўғил-қизнинг келгусида босадиган қадами ҳам шунга яраша бўлади.

Албатта, оилада ота-она фарзандига яхши кўришни ифода қилиши, яъни эркалаши, ўпиши, сийпалашни, ширин сўзлар айтиши керак. Бу меҳр уч ёшгача жуда зарур, бу ёшдан кейин жиддий тарбияга ўтиш муҳим. Эсланг, ота-боболаримиз «5 ёшгача фарзанд пошшо» деганлар, олимлар эса ҳозирги замоннинг шароитидан келиб чиққан ҳолда 4 ёшни белгилаб бердилар.

Айрим оилаларда она қизининг ўрнига уйдаги вазифаларни бажарганини кўп кўрганмиз. «Майли, ўзим қилавераман, қийинчилиги борми, дам олсин, ҳали улгуради» деган сўзлар билан бўйи етган қизининг ҳаётини билиб-билмай, олдиндан барбод қилади. Бўйи етган қизнинг кўчада қўлида телефон, ёки дугоналари билан бурчак-бурчакда ўтириши, ҳеч қачон яхшиликка олиб келмаган. Оила юмушларидан беҳабар қиздан эртага ким барака топади?! Айрим оналар «қизим уйимга меҳмон бўлиб келади, меҳмон бўлиб кетади, битта пиёлани ҳатто, ювиб қўймайди, изидан ўзим тозалайман» деб нолийди. Бунга ким айбдор?

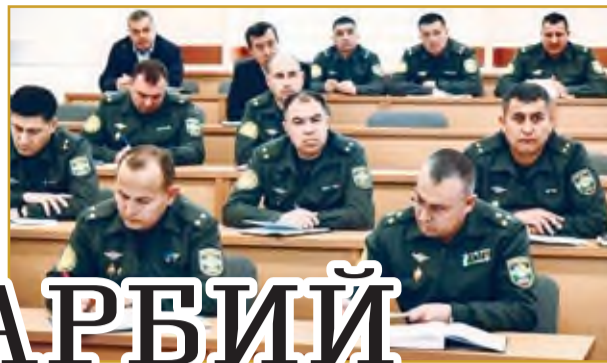
Ота-она фарзандни севиши керак, аммо севги шартли равишда ҳам бўлмаслиги зарур. Уйни сурпурсанг, яхши кўраман, дарсингни бажарсанг, яхши кўраман, айтганимни қилсанг, яхши кўраман, дейиш катта хато. Фарзандни яхши кўриш одатий ҳолат бўлиши шарт. Оилада севги, илиқлик, ишонч, эътибор иқлимни қарор топтириш онанинг ва отанинг энг катта вазифасидир. Фарзанд уйга келишни исташи учун ота-онанинг юзидан ҳамиша табассум ва меҳр ёғилиши керак, акси эмас. Ўшандагина ота-она фарзанд учун руҳий, маънавий бахт чашмасига айланиши турган гап.

Шундай қилиб, оилани ҳар дамда, ҳар соатда қуриш керак. Севги ва муҳаббат билан қурилган кўрғон эса ҳеч қачон қуламайди. Йиллар ўтиб неча ёшда бўлишингиздан қатъи назар, қаерда, уйдан қанча йироқда бўлишингизга қарамай, доимо яқинларингиз бағрига интилиш, уйингизни соғиниб яшаш, бир пиёла чой устидаги сўхбатларни кўмсаш каби туйғулар сизни ҳеч қачон тарк этмайди. Бу ватанпарварликнинг бир кўриниши, шубҳасиз.

**Тамара МАМАНОВА,
 ЖҒМҲО етакчи мутахассиси**

Бинар маърузалар ўтишда нималарга эътибор қаратилади? Олий таълим муассасаларида янги авлод адабиётларини яратишга қандай талаблар қўйилган? Уч поғонали, икки томонлама қўмондонлик-штаб ўқуви йўриқномаси қандай ўзлаштирилади? Шу каби саволларга Қуролли Кучлар академиясида профессор-ўқитувчилар таркиби билан ўтказилган 5 кунлик ўқув-услубий йиғинда атрофлича маълумотлар берилди.

ҲАРБИЙ ПЕДАГОГЛАР ЎҚУВИ

«Миллий ифтихор, бурчга садоқат ва жасорат» шиори остида ташкил этилган йиғиндан кўзланган асосий мақсад академия ҳарбий педагогларининг касбий тайёргарлиги, педагогик маҳорат ва илмий салоҳиятини оширишга қаратилди.

Услубий йиғиннинг самардорлигини ошириш мақсадида машғулотларга Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлигининг етакчи услубчи ва мутахассислари жалб этилди.

– Дастлаб бир-икки соатлик маърузалардан кейин кичик гуруҳларга бўлинган ҳолда, курсант ва тингловчи-

лар билан индивидуал ишлаш, мустақил тайёргарлик ҳамда консультацияларни ташкиллаштириш методикалари, «устоз-шоғирд» тамойилини кафедра доирасида қўллаш услублари таълимнинг фаоллаштирувчи-инновацион ёндашувлари асосида ўргатилди, – дейди подполковник Алимардон Ўтапўлатов. – Йиғин якунида ушбу билимлар нечоғли ўзлаштирилганини аниқлаш мақсадида тест синовлари ўтказилди.

Йиғин доирасида Қуролли Кучлар академияси Ҳар-

талаблар ва янгиликлар» каби мавзуларда олиб борилган маърузалар йиғин иштирокчиларида катта таассурот қолдирди.

Академиянинг услубий таъминот бўлими бошлиғи полковник Асқар Йўлдошевнинг таъкидлашича, йиғин якунида олий ҳарбий таълим ва ўқув-услубий ишларга доир раҳбарий ҳужжатлар талаблари бўйича машғулотларга жалб этилган профессор-ўқитувчилардан индивидуал ўзлаштириш тести олинди. Шунингдек, «Ғалаба боғи» ёдгорлик мажмуасидаги

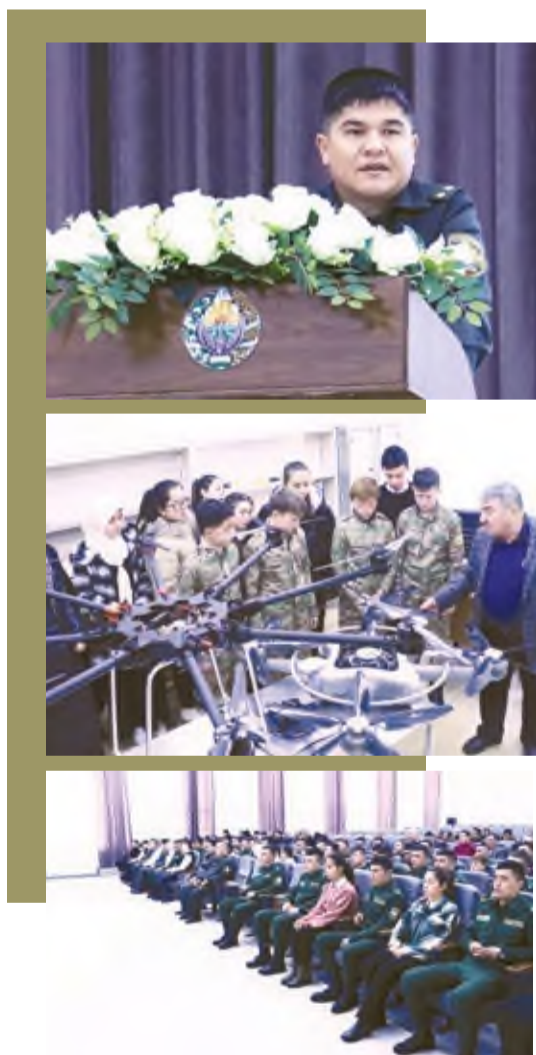
«Шон-шараф» давлат музейи, Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетида услубий таъминот, ўқув-моддий техник база билан танишиш бўйича машғулотлар ўтказилди.

Лейтенант Дилшод РЎЗИҚУЛОВ,
«Vatanparvar»

✓ IMKONIYAT

TARG'IBOT TADBIRLARI O'TKAZILDI

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021-йил 27-декабрдаги қарори, шунингдек, mudofaa vazirining tegishli buyruqlariga asosan, Mudofaa vazirligi Kadrlar tayyorlash bosh boshqarmasi, Toshkent viloyati mudofaa ishlari boshqarmasi hamkorligida oliy harbiy ta'lim muassasalariga o'qishga saralash va hujjatlar topshirish bo'yicha Toshkent, Zangiota tumanlarining maktab hamda litsey bitiruvchilari, muddatli harbiy xizmatchilar hamda chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'qituvchilari ishtirokida tadbir o'tkazildi.

Tadbir davomida Mudofaa vazirligi Kadrlar tayyorlash bosh boshqarmasi mas'ul ofitserlari tomonidan vazirlik tasarrufidagi oliy harbiy ta'lim muassasalari va "Temurbeklar maktabi" harbiy-akademik litseyida tayyorlab boriladigan mutaxassisliklar bo'yicha, o'qish davrlarining davomiyligi, o'quv dargohlarning salohiyati hamda shart-sharoitlari to'g'risida batafsil ma'lumotlar berildi.

Targ'ibot ishlarini olib borish va yoshlarning oliy harbiy ta'lim muassasalariga o'qishga kirishida joylardagi mudofaa ishlari bo'limlari amaliy yordam berishlari bo'yicha tushunchalar berildi, shuningdek, muddatli harbiy xizmatchilar va o'quvchi-yoshlar tomonidan berilgan savollarga mutaxassislar atroflicha javob berishdi.

Tadbir so'ngida muddatli harbiy xizmatchilar va o'quvchi-yoshlar Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va aloqa harbiy instituti faoliyati, kursantlarga yaratilgan shart-sharoitlar, zamonaviy o'quv xonalari, ilmiy tadqiqotlar laboratoriyasi, shinam yotoqxonalar, sport majmuasi bilan yaqindan tanishdi. Shundan so'ng o'quvchi-yoshlar va harbiy xizmatchilar ishtirokida buyuk sarkardalarimiz Jaloliddin Manguberdi hamda Amir Temur sharafiga tashkil etilgan tematik sinflarda davra suhbatlari o'tkazildi.

Mayor Sherqo'zi HAKIMOV
Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va aloqa harbiy instituti

✓ SEMINAR

XATARLI ILLAT

Chirchiq oliy tank qo'mondonlik-muhandislik bilim yurtida huquqbuzarliklar profilaktikasi kuni doirasida "Mudofaa vazirligi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash, baholash va ularni bartaraf etish chorolari" mavzusida seminar o'tkazildi.

Korrupsiya – jamiyatni turli yo'llar bilan iskanjaga oladigan dahshatli illat. Mazkur illat demokratiya va huquq ustuvorligi asoslariga putur yetkazadi, inson huquqlari buzilishiga olib keladi, hayot sifatini yomonlashtiradi hamda odamlarning xavfsizligiga tahdid soladigan uyushgan jinoyatchilik, terrorizm va boshqa hodisalarning ildiz otishi uchun sharoit yaratib beradi.

Tadbirida bilim yurti shaxsiy tarkibi, Chirchiq harbiy prokurori, shahar adliya bo'limi boshlig'i hamda davlat va jamoat tashkilotlari vakillari ishtirok etishdi.

Korrupsiyaning har qanday ko'rinishlariga qarshi kurashishni biz, eng avvalo, o'zimizdan boshlashimiz darkor. Buning uchun esa shaxsning huquqiy ongi va madaniyati yetarli darajada shakllangan bo'lishi kerak. Shundan kelib chiqib, bugungi kunda bilim yurtida xizmat qilayotgan har bir harbiy xizmatchining huquqiy bilimlarini oshirish, qolaversa, korrupsiyaga yo'l qo'yish yoki unda vositachilik qilishning oqibatlari xususida muntazam ravishda profilaktik tadbirlar o'tkazilishi maqsadga muvofiqdir.

Zero, "Mundirni toza saqlash" degan tushunchani har bir harbiy xizmatchining ongi va shuuriga chuqur singdirish orqaligina korrupsiya degan illatning kamayishiga erishish mumkin.

Podpolkovnik B. PARDAYEV

“VATANPARVAR” AVTOMAKTABIDA AFG‘ONISTON FUQAROLARI O‘QITILDI

O‘zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko‘maklashuvchi “Vatanparvar” tashkiloti Surxondaryo viloyati kengashi tasarrufidagi Termiz avtomobil maktabida 46 nafar afg‘onistonlik fuqaro “B” toifasi bo‘yicha o‘qitildi.

Yevropa Ittifoqi va BMT Taraqqiyot dasturining qo‘shma loyihasi asosida o‘qigan xorijliklarga haydovchilik guvohnomalarini topshirish marosimi bo‘lib o‘tdi. Tadbirda ishtirok etgan Yevropa Ittifoqining O‘zbekistondagi elchisi Charlotta Adrian va BMT Taraqqiyot dasturining O‘zbekistondagi vakolatxonasi rahbari Matilda Dimovska, Surxondaryo viloyati hokimligi vakillari ushbu amaliyot Afg‘onistondagi qayta tiklash ishlariga ko‘rsatilayotgan yordamlardan biri ekanini, O‘zbekistonda yana ko‘plab afg‘onistonliklarni turli kasblarga tayyorlash ishlari davom ettirilishini bildirdilar. Shu o‘rinda Charlotta Adrian o‘zbekistonlik mutasaddilarga kelgusida afg‘onistonlik ayollarni hamshiralik ishi bo‘yicha o‘qitish taklifini bildirdi.

Tadbir yakunida Yevropa Ittifoqining O‘zbekistondagi elchisi “Hozirda og‘ir vaziyatni boshidan kechirayotgan Afg‘oniston fuqarolarini kasbga tayyorlash borasida alohida namuna ko‘rsatayotgan “Vatanparvar” tashkilotining kichik bayrog‘idan esdalik uchun olib qolishimga ruxsat bergaysizlar”, deya tashkilot bayrog‘ini qabul qilib olgani yig‘ilganlarning olqishiga sazovor bo‘ldi.

Yuqoridagi loyiha asosida Termiz shahrida tashkil etilgan Afg‘oniston fuqarolarini o‘qitish talim markazida yana 35 nafar afg‘onistonlik fuqaro tikuvchilik kasbiga tayyorlandi.

O‘zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko‘maklashuvchi
“Vatanparvar” tashkiloti matbuot xizmati

VOQEA

Bir voqeaga guvoh bo‘ldim. Uzoq vaqt xayolimdan ketmay yurdi. Chamasi bir oylar vaqt o‘tib, qog‘ozga qoraladim.

AKKA

Xullas, bir kuni xizmat vazifamiz bilan Qashqadaryoning chekka qishlog‘ida harbiy xizmatchilar o‘tkazayotgan tadbirni yoritish uchun bordik. Ko‘pkari, kurash, tosh ko‘tarish, arqon tortish kabi polvonlik o‘yinlariga qatnashish,

tomosha qilish uchun tumonat odam yig‘ilgan. Davra hosil qilinib, diplom, medallar bir tomonga taxt qilib qo‘yildi.

Kurash boshlanishi arafasida odamlarni yorib o‘tib, oldinga chiqib olishga chiranayotgan 7 yoki 8

yashar bolakayga ko‘zim tushdi. E‘tiborimni tortgani, xuddi o‘ziga o‘xshab polvon yaktak kiyib, belini bog‘lab olgan sepkil yuzli 5 yoshlar chamasi ukasini ham qo‘lidan tutib tortqilaydi. Nihoyat, bakovulning: “Kichik polvonlar davrani ochib

beradi”, degan gapini kutib turgan ekanmi, haligi bolakay davraga yugurib chiqdi. O‘zi tengqur bolani yiqitishi uchun ko‘p vaqt ketmadi. Ustiga 1 raqami tushirilgan medalni bo‘yniga osib ukasiga maqtandi. Biroz turib havasi ketibmi kichikintoy ham davraga yugurib chiqdi. Katta qorin qo‘ygan bakovul o‘zidan bir kalla baland kap-katta bolaga ro‘para qilib qo‘ysa, deng. Akasi chirqillaydi: “U katta, maktabga boradi, ey tentak, bu yoqqa kel, yiqilasan!” Ehhe, bolachaning bo‘lsa, parvoyi falak, kurashsa bo‘ldi, nima qilsa ham medal olishi kerak, bola-da.

Butun olomon xayolim pardasidan ko‘tarilib, shu bolakayga qarayman. Kurashadi, chiranib-chiranib kurashadi. So‘qimday bolani quymushga chiqarmoqchi bo‘ladi, tizzalab yelkadan otaman deydi, qayoqda. Chumoli gultuvakni ko‘tarmoqchidek bir gap. Nihoyat,

mittivoy raqibining tagida qolib ketdi. Baqaloq shundoqqina ustiga o‘zini tashlab, yiqitdi-qo‘ydi. Birdan akaga qarayman. Izzillab yig‘laydi: “Aytдим-ku, chiqma, dedim-ku!” deydi. Bolachaga 2-o‘rin deb medal taqib qo‘ydilar. Xursand bolakay akasiga keladi, maqtanmoqchi bo‘ladi. Akasi haliyam o‘pkasini bosolmaydi: “U kattaydi, men tengiydi”. Bolachaning xursandligini ko‘rib, battar jig‘ibiyron bo‘ladi. Ko‘zyoshini burniga qo‘shib, yengiga artadi. Bo‘ynidagi 1 ni yechib, 2 ga jilmayib qarab o‘tirgan ukasining bo‘yniga iladi: “Bu zo‘r emas, bunisi zo‘r! – deya 2 ni sekingina qo‘yniga tiqib qo‘yadi. – Hali ko‘rsan, mechkayni boshini yoraman!” deydi g‘o‘ldirab...

Qaydan, balki, bakovulni aytgandir...

Katta leytenant
Akbar KAMOLOV

NAVBATDAGI OLAMSHUMUL G‘ALABA

Indoneziya poytaxti Jakarta shahrida o‘q otish sporti bo‘yicha o‘tkazilayotgan jahon kubogida O‘zbekiston terma jamoasi a‘zosi – “Vatanparvar” tashkiloti sportchisi Muhammad Kamolov oltin medalni qo‘lga kiritdi. U 10 metr ga pnevmatik to‘pponchadan otish bo‘yicha erkaklar o‘rtasida o‘tkazilgan musobaqada barcha raqiblaridan ustun kelib, 1-o‘rinni egalladi.

Ushbu bahsda 2-o‘rin turkiyalik Ismoil Kelesga, 3-o‘rin Indoneziya vakili Muhammad Pravovaga nasib etdi. 28-yanvar kuni start olgan jahon kubogi 7-fevralga qadar davom etadi.

Eslatib o‘tamiz, 2022-yilning may oyida Germaniyaning Zul shahrida o‘q otish bo‘yicha yoshlar o‘rtasida o‘tkazilgan jahon kubogi musobaqasida ishtirok etgan “Vatanparvar” tashkiloti Namangan viloyati kengashining “Pnevmatik quroldan o‘q otish” seksiyasi a‘zosi, 19 yoshli Muhammad Kamolov 10 metr masofaga to‘pponchadan otish musobaqasida 3-o‘rinni egallagandi. U 2021-yilning sentabr oyida Rossiya Federatsiyasining Qozon shahrida bo‘lib o‘tgan I MDH davlatlari o‘yinlarining pnevmatik quroldan o‘q otish musobaqasida oltin hamda Qozog‘iston Respublikasining Chimkent shahri mezbonlik qilgan XXIV Osiyo chempionatida kumush va bronza medallarga sazovor bo‘lgan.

Bundan tashqari, 2022-yilning iyul oyida Janubiy Koreyaning Changvon shahrida o‘q otish bo‘yicha bo‘lib o‘tgan jahon kubogining final bosqichida O‘zbekiston terma jamoasi a‘zolari – Muhammad Kamolov, Vladimir Svechnikov va Veniamin Nikitin bronza medalni qo‘lga kiritgan edi. Oktabr oyida Misr poytaxti Qohira shahrida o‘tkazilgan jahon chempionatidagi jamoaviy bahsda Muhammad Kamolov, Veniamin Nikitin va Ilhombek Obidjonov kumush medalga sazovor bo‘lgandi.

(Давоми. Боши ўтган сонларда)

ЮРТ ЭГАЛАРИ ОЁҚҚА ҚАЛҚИДИ

Оҳангарон тумани ички ишлар бўлими бошлиғи ва ходимлари осойишталик посбонларидан иборат ёрдамчи куч билан дам олиш масканига етиб борганида, атроф сув куйгандек жимжит, масканининг панжарали эшиги берк, йилт этган ёруғлик кўзга ташланмасди. Фақат борлиқни қоплаган қор тун зулматига ним оқлик улашиб турарди.

– Ҳамма қуроли шай ҳолда машиналардан тушсин! Автоулов чироқларини ўчиринг. Бу ерда ашаддий жиноятчилар бўлиши мумкин, эҳтиёткорликни унутманг! – рация орқали текширувга жалб этилганларга буюрди подполковник Нурматов. – Негадир Говорухин билан боғланиб бўлмаяпти, сен яна ҳаракат қилиб кўр, – ёнидаги ходимига буюрди у.

– Ўртоқ бошлиқ, маскан қоровули ташқаридаги чироқларни доим ёқиб қўярди, – ҳайратини яширмади ходимлардан бири. – Қоровулхонада ҳам чироқ йўқ, бу ерда бир гап бор.

– Ҳушёрликни оширинг, дастлаб ўн кишидан иборат гуруҳ маскан ҳовлисини кўздан кечиради, – посбонларга юзланди у. – Шодиев, йигитлардан ол, Мусаев, панжарани оч! Собиров, сен қоровулхонани текшир, чироқлар ўша ердан ёқилса керак. Қолганлар ташқарида атроф кузатувида бўлсин!..

– Ўртоқ бошлиқ, мана бу енгил машина Говорухинга тегишли эмасми? – қор қоплаган машинага ишора қилди бошлиқ ёрдамчиларидан бири.

– Худди ўзи! – маскан ҳовлисида турган машинага ажабланиб яқинлашди подполковник Нурматов. – Бу ерда унинг машинаси нима қиляпти? – қўлидаги фонарни ёқиб, машина ичига тутди-ю, қонга беланган Говорухин ва унинг ходимларини кўриб, бир лаҳза қотиб қолди...

Бошлиғи ортидан келган капитан Мусаев, автомат ўқлари илма-тешик қилган ходимларга кўзи тушиб, ўзини бир қадам орқага олди.

– Мусаев, вазият ўта жиддий, ўзингни қўлга ол, сен йигитларни зудлик билан оғоҳлангилар! Мен юқорига хабар берман. Булар оддий жиноятчилар эмас, аниқ террорчи-жаллодлар.

– Ўртоқ командир, қоровулхонага қулф осилган экан, – шу орада ахборот берди лейтенант Собиров. – Аммо ичкаридан қандайдир овоз келганга ўхшаяпти.

– Эҳтиёт чорасини қўллаган ҳолда қулфни бузинглар, ичкарида қоровул бўлиши мумкин. Агар террорчилар бўлганида аллақачон хунрезлигини кўрсатган бўларди.

Кўп ўтмай, қоровулхонани бузиб кирган осойишталик посбонлари аҳволи оғир чол-камбирнинг қўл-оёғини ечиб, биринчи ёрдам кўрсатди...

Подполковник Говорухин билан боғлиқ фожиали ҳолат ва босқинчилар ҳақидаги хабар Ички ишлар вазирлигига етиб борган захоти, осойишталик посбонлари оёққа турди. Бу хабар, ўз

ҲУРЛИК

(воқеий қисса)

ФИДОЙИЛАРИ

навбатиди, Мудофаа вазирлигига ҳам етказилди ва вазирлик тасарруфидаги махсус гуруҳ посбонлари операцияга жалб этилди.

– Йигитлар, гувоҳи бўлганингиздек, дам олиш маскани ва дачаларда олиб борилган текширувлар натижасига кўра, масканда босқинчилар йўқлиги аниқланди, – Ички ишлар вазирлигига қарашли «Қоплон» махсус вазифаларни бажарувчи отряд командири подполковник Бахтиёр Файзиев қўл остидагиларга навбатдаги топшириқни берди. – Жангарилар қўлидан қочиб қутулган шифокорнинг таъкидлашича, улар тоғда экани аниқ. Қўлидан ярадор бўлган ўрмончи Исаев ҳам унинг гапини тасдиқлади. Агар Исаев вақтида хабар берганида босқинчилар аллақачон тузоққа тушган бўларди. Афсуски, у ярадор қўлини даволатгани боргандагина бундан хабар топдик. Хуллас, жангариларни тоғдан излашга тўғри келади.

– Капитан Аҳмедов!

– Эшитаман, ўртоқ командир!

– Мудофаа вазирлигининг жанговар вертолётлари ҳам операцияга жалб этилган. Гуруҳингиздаги тўрт нафар йигит билан вертолётда тоғни кўздан кечирасизлар. Маълумотларга кўра, террорчиларнинг бошлиғи жиддий яраланган. У палатка ичида жон сақлаётган бўлиши керак. Унинг тахминий жойи белгиланган харита учувчида бор. Сизларни ўша ерга олиб боради. Кейин ўша атрофларни ҳам кўздан кечирасиз. Тоққа кўп қор ёққан, қолганлари ҳам узоққа кетолмайди.

– Ҳўп бўлади, ўртоқ командир!

– Ҳамманинг қўлида қурол билан бирга, албатта, дурбин бўлсин! Бошқа тайёргарликлар ҳақида тўхталишим шарт эмас, ҳаммаси жойидами, Аҳмедов?

– Худди шундай!

– Унда вертолёт томон марш, сизларни кутяпти!

– Ҳўп бўлади!

Капитан ўзи билан тўрт нафар йигитни олиб, учишга шай турган вертолёт томон шошилди...

– Қолганлар диққатига, – «Қоплон»нинг шахсий таркибига юзланди подполковник Файзиев, – майор Чиналиев гуруҳи билан шу ерда атроф назоратида бўлади! Катта лейтенант Бахриев гуруҳи билан операцияда қатнашаётган «Барс» махсус гуруҳи йигитлари билан тоққа қараб ҳаракатланади. Босқинчилар пана-пастқамда жон сақлаётган бўлиши мумкин. Жангариларни қандай бўлмасин, қўлга олишимиз шарт! Унутманг, душман махсус тайёргарликдан ўтган бешафқат террорчилар. Бу жаллодлардан ҳамма нарса кутса бўлади. Ҳар қадамда ҳушёрлик ва эҳтиёт чораларини кўришингиз шарт. Ҳаммага тушунарлими?

– Худди шундай! – баробар жавоб қайтарди «Қоплон» посбонлари...

– Тонг отдими? – аҳволи оғирлашиб бораётган террорчилар бошлиғи ёнида қунишиб ўтирган Халилдан сўради.

– Тонг отди, амир, қор ҳам ёғишдан тўхтади. Атроф сув куйгандек сокин. Ўзингизни яхши ҳис қиляпсизми?

– Мени қўя тур, сенингча, йигитлар чегарадан ўта олдимикан?

– Йигитларнинг барчаси кучли, бақувват, орасида енгиладиганлари йўқ. Чегарага етиб олган бўлса керак.

– Вертолёт товуши! – кутилмаганда бақириб юборди автоматни кучоқлаганча мудраб турган учинчи жангари.

– Нима, тушингга вертолёт кирдим, намунча бақирмасанг? – жеркиб берди Халил.

– Эшитинг, яқинлашяпти!

Учала босқинчи ҳам тош қотганча жим қолди. Кўп ўтмай, узоқдан қулоққа чалинаётган вертолёт товуши улар томон яқинлашиб кела бошлади ва қор босган палатканинг устидан гулдурос овоз билан ўтиб кетди. Бу ҳол икки-уч бор такрорланди. Ҳар гал вертолёт яқинлашганида унинг янада пастлаб учаётганини босқинчилар сезиб турарди. Жаллодлар бир-бирига сир бермаган бўлса-да, бу овоз уларни таҳликага солиб бўлганди. Гўёки, қотилларга ўқилган жазо ҳукмининг садоси эди бу.

Катта амирларига улғу ишни бажаришда улкан ваъдалар берган, яшайдан умидини узмаган «Абдуллоҳ»ни қалтироқ тута бошлади.

– Бундай бўлиши мумкин эмас, улғу вазифани бажаришимиз шарт, қўлга тушмаслигимиз керак, – ярадорлигини ҳам унутиб, телба қиёфада ўзини ҳар томонга ура бошлади у.

– Амир, ундай қилманг, аҳволингиз баттар оғирлашади! – жазавога тушган «Абдуллоҳ»ни тинчлантиришга ҳаракат қилди Халил. – Улар бизни қор тагидан топа олишмайди.

– Қуролларни қўлга олинг, жанг қиламиз! – қулоғига гап кирмасди террорчилар бошлиғининг. – Кофирларга ўлим! Биз албатта енгамиз уларни!

Икки жангари ақлдан озган амирларини нима қилишни билмас, улар томон ўлим шарпаси яқинлашиб келаётганини ҳис қилиб турарди...

– Ўртоқ командир, белгиланган жойдан икки-уч бор ўтдик, лекин палаткалар умуман кўзга ташланмаяпти. Қор қалин ёққани сабаб палаткаларни қор қоплаган бўлиши керак, – «Қоплон» отряди командири подполковник Файзиевга ахборот берди капитан Аҳмедов.

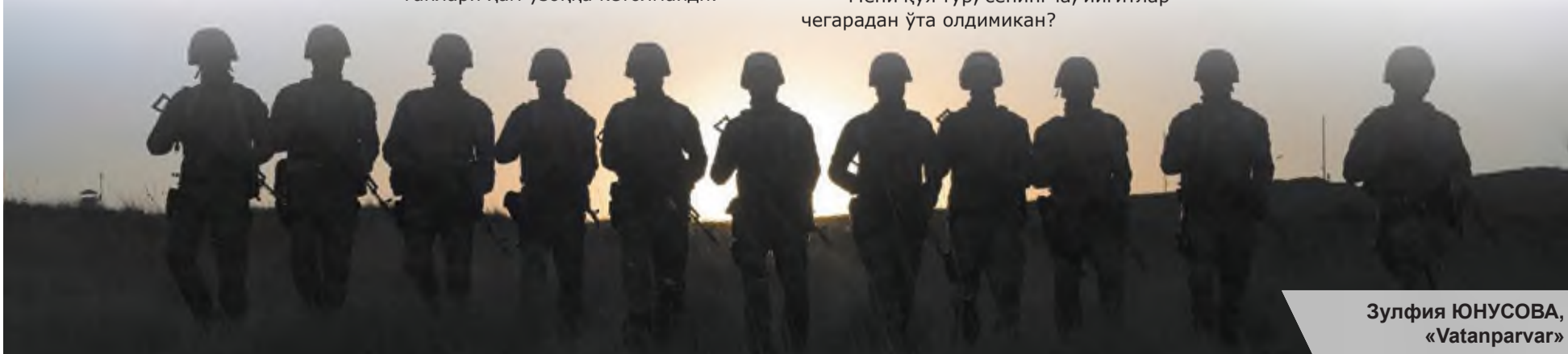
– Тўғри, бундай қорда юқоридан кўринмаслиги мумкин. Йигитлар пастдан ўша томон ҳаракатланаяпти. Сизлар текширув ҳудудини кенгайтиринг, ҳар бир нарсанга эътиборли бўлинг. Жангариларнинг маълум қисми қочишга ҳаракат қилгани аниқ.

– Ҳўп бўлади!

Кўп фурсат ўтмай, капитан Аҳмедов янги хабар етказди:

– Ўртоқ командир, уларнинг изини топдик. Жангарилар дам олиш зонаси томон ҳаракатланган. Изларнинг чуқурлигига қараганда барчаси битта изга қадам босган, шу сабаб қашқирлар сони номаълум...

(Давоми кейинги сонда)

SHOHSUPA

(xabarlar)

PROFESSIONAL BOKS

Armiya sport klubida nom qozonib, endilikda professional boksdagi faoliyat yuritayotgan charm qo'loq ustasi Bektemir Meliq'ziyev 11-jangini AQShda o'tkazdi va 9-marta "nokaut" evaziga g'alaba qozondi. Uning 11-g'alabasi AQShning Kaliforniya shtatida "Golden Boy" kompaniyasi tomonidan tashkil etilgan professional boks oqshomida ro'y berdi. Bektemir amerikalik Ulises Syerraga qarshi jangning 3-raundi so'nggi daqiqalarida chap qo'lida bergan kuchli zarbasi bilan raqibini taslim etdi.

SHAXMAT

Niderlandiyada 85 yildan buyon an'anaviy tarzda o'tkazib kelinadigan "Tata Steel Chess" xalqaro turnirining bu yilgisida o'zbek shaxmatchilari ilk marta ishtirok etdi. 12-turga qadar mag'lubiyatga uchramasdan "Masters" guruhida yetakchilik qilib kelgan Nodirbek Abdusattorov so'nggi turda niderlandiyalik Jordan van Forestga imkoniyatni boy berdi va dunyoning eng kuchli 14 nafar grossmeysteri orasida 2-o'rindan joy oldi. "Challenjer" guruhi bahslarida esa hamyurtimiz Javohir Sindorov 8,5 ochko bilan 3-o'rinni egalladi. Musobaqadan so'ng O'zbekiston "Yilning eng yaxshi shaxmat mamlakati" sifatida e'tirof etildi va sovrinni shaxmatchilarimiz fransiyalik mashhur grossmeyster Bashar Kuatlidan qabul qilib olishdi.

O'Q OTISH

O'q otish bo'yicha o'tkazilgan Jahon kubogi bahslarida O'zbekiston terma jamoasi a'zosi Muhammad Kamolov oltin medalga musharraf bo'ldi. Mahoratli sportchimiz Indoneziyada tashkil etilgan musobaqaning 10 metrga to'pponchadan o'q otish dasturida ishtirok etib, barcha raqiblarini dog'da qoldirdi. Ushbu muvaffaqiyat bilan Kamalov jahon va Olimpiada reytingi uchun o'z hisobiga 2 000 ochkoni qo'shib qo'ydi.

BOKS

Tailand mezbonlik qilgan boks bo'yicha yoshlar (U-22) o'rtasidagi Osiyo chempionati yakunlandi. Qizlar o'rtasidagi janglarda vakillarimiz 5 ta oltin, 3 ta kumush, 2 ta bronza medalga sazovor bo'lishdi va O'zbekiston terma jamoasi umumjamoahisobida 1-o'rinni egalladi. Mazkur chempionatda yigitlarimiz ham qit'a miqyosida tengsizligini isbotlashdi. Ularning 9 nafari chempionatning oltin, 1 nafari kumush va 1 nafari bronza medalini bilan taqdirlandi. Umumiy medallar 21 taga yetgani yurtimizda iste'dodli yosh bokschilar avlodi kamol topayotganidan dalolat beradi.

STOL TENNIS

Terma jamoamiz a'zosi Arujan Kamolova Qatarda o'tkazilgan xalqaro turnirda bronza medalini qo'lga kiritdi. Ozarbayjon, Qirg'iziston, Rossiya vakillari ishtirokida Qozog'istonda bo'lib o'tgan o'smirlar o'rtasidagi "Chimkent kubogi" ochiq turnirida esa stol tennischilarimiz 2 ta oltin va 2 ta kumush medalga sazovor bo'lishdi.

VELOSPORT

Portugaliyada velosportning "trek" yo'nalishi bo'yicha o'tkazilgan "Trofero International De Pista Sunlive" xalqaro musobaqasida O'zbekistonning "Tashkent city Professional Women Cycling Team" jamoasi 2 ta kumush medalga egalik qildi. Hamyurtimiz Margarita Misyurina "omnium" yo'nalishida kechgan poygada ikkinchi natijani qayd etdi. U hamyurtimiz Nafosat Qo'ziyeva bilan "medison" dasturi bo'yicha juftlik bahslarida ham qatnashdi va yakunda yana bitta kumush medallik bo'ldi.

Dzyudo bo'yicha joriy yilning ilk yirik turniri Portugaliyada o'tkazildi. Almada Gran-prisida qatnashgan Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (MVSM) vakili Muhiddin Tilovov g'oliblik shohsupasiga ko'tarildi.

TILOVOV GRAN-PRI TURNIRI G'OLIBI

Portugaliyada har yili tashkil etiladigan Xalqaro dzyudo federatsiyasi (IJF) tasnifidagi Almada Gran-prisi dunyo polvonlari uchun mavsumni boshlab beruvchi ilk an'anaviy turnirga aylandi. Uning nufuzi jihatidan jahon chempionati darajasidagi Parij "Katta Dubulg'a" musobaqasi bilan qisqa vaqt oralig'ida ketma-ket ravishda o'tkazilishi jahonning aksariyat yetakchi terma jamoalari murabbiylariga mavsum oldidan xaxira kuchlarini, ya'ni yoshlarni ham sinab ko'rish imkonini bermoqda. O'zbekiston terma jamoasi ham ushbu an'anaga sodiq qolgan holda bu yil ham Almada shahriga asosan ikkinchi tarkib vakillari bilan bordi. O'tgan yilgi Gran-prida yosh dzyudochimiz Murodjon Yo'ldoshev (-73 kg) bunday yirik turnirda birinchi marta ishtirok etganiga qaramay, murabbiylar ishonchini oqlagan, ya'ni barcha raqiblaridan ustun kelgan va hatto finalda ispaniyalik taniqli sportchi Salvador Kases Rokani "ippon" evaziga mag'lub etib, faoliyati davomida ilk bor IJF tasnifidagi musobaqa medalini sohibiga aylangandi. Bu yilgi turnir ham yurtimiz dzyudo muxlislari uchun kutilmagan va ajoyib muvaffaqiyatlar bilan yakunlandi.

27-29-yanvar kunlari Portugaliyaning Almada shahrida o'tkazilgan Gran-pri turnirida dunyoning 81 ta davlatidan 550 nafarga yaqin mahoratli dzyudochi ishtirok etib, medallar qatori Olimpiada reyting ochkolari uchun ham kurash olib borishdi. Unda qatnashgan O'zbekiston terma jamoasi a'zolari 2 ta oltin medalga sazovor bo'lishdi. Xususan, -66 kg vazn toifasida tatamiga chiqqan Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi vakili Muhiddin Tilovov chempionlik shohsupasiga ko'tarildi. U saralash bosqichlarida Gruziya, Isroil, Janubiy Koreya va Turkmaniston vakillarini mag'lubiyatga uchratishga erishdi. MVSM vakilligida finalda Janubiy Koreya terma jamoasining ushbu vazndagi yetakchi polvoni, ya'ni ikki karra Olimpiada o'yinlari sovrindori An Baul qarama-qarshi keldi. Tilovov katta tajribaga ega bu raqibidan ham ustun kelib, Gran-pri turnirining oltin medaliga sazovor bo'ldi. Armiyamiz sportchisining g'olibligi sharafiga Portugaliyada O'zbekiston bayrog'i

baland ko'tarilib, yurtimiz madhiyasi yangradi. Ushbu muvaffaqiyat Tilovovga jahon reytingi uchun 700, "Parij - 2024" Olimpiadasi yo'lida esa 350 ochko taqdim etdi.

O'zbekiston terma jamoasi a'zosi Obidxon No'monov ham Almada Gran-prisi chempioniga aylandi. -73 kg vazn toifasida tatamiga chiqqan hamyurtimiz barcha raqiblarini mag'lubiyatga uchratdi. Namanganlik polvonimiz final yo'lida Gruziya, Yaponiya, Marokash, Janubiy Koreya vakillarini mag'lubiyatga uchratishga erishdi. Chempionlik bahsi qozog'istonlik Jansay Smagulovga qarshi kechdi. O'zining faol harakatlari bilan ajralib turgan No'monov dastlab "vazari"ga erishdi, so'ng "ippon" evaziga raqibini mag'lub etib, faoliyati davomida Gran-pri turnirlaridagi ilk oltin medalga ega chiqdi.

IJF tasnifidagi mazkur turnir medalini sohibiga aylanishga hamyurtimiz Nilufar Ermaganbetova (-57 kg) ham juda yaqin bordi. Biroq bronza medal uchun britaniyalik Nekoda Smot-Devisga qarshi kurashda unga omad yetishmadi. Terma jamoamizning qolgan 12 nafar ishtirokchilari ham garchi sovrindorlar qatoridan joy olishmagan bo'lishsada, Nilufar kabi "Parij - 2024" yozgi Olimpiada o'yinlari yo'lida qimmatli reyting ochkolarini jamg'arishdi.

Yilning ilk turnirida Janubiy Koreya terma jamoasi 4 ta oltin, bittadan kumush va bronza medallarini jamg'arib, umumjamoahisobida 1-o'rinni egalladi. 2 ta oltin va bitta kumush medalga sazovor bo'lgan mezbonlar ikkinchi natijani qayd etishdi. 2 ta oltin medalga ega bo'lgan O'zbekistonning qariyb ikkinchi terma jamoasi umumjamoahisobida 81 mamlakat orasida 3-o'rinni egalladi.

Dzyudochilarimiz endi 4-5-fevral kunlari Parij shahrida o'tkaziladigan "Katta Dubulg'a" turnirida ishtirok etishadi.

2022-yil iyun oyida Mo'g'ulistonda o'tgan "Katta Dubulg'a" turniridan e'tiboran "Parij - 2024" yozgi Olimpiada o'yinlariga yo'llanma uchun dzyudochilarning reyting ochkolarini jamg'arishi boshlangan edi. Endilikda ko'plab musobaqalar ortda qoldi. Almada Gran-prisidan so'ng yangilangan Olimpiada reytingida dzyudochilarimizning egallagan o'rni quyidagicha tus oldi:

-60 kg:

1. Li Xarim (Janubiy Koreya) - 1 686 ochko
15. Dilshodbek Baratov (MVSM) - 634

-66 kg:

1. Denis Viyeru (Moldova) - 1 686 ochko
14. Muhiddin Tilovov (MVSM) - 664

-73 kg:

1. Daniel Kargnin (Braziliya) - 1 630 ochko
4. Shahram Ahadov - 1 340
7. Obidxon No'monov - 1 104
11. Murodjon Yo'ldoshev - 790

-90 kg:

1. Davlat Bobonov (MVSM) - 1 674 ochko
26. Jahongir Mamatrahimov - 433

-100 kg:

1. Iliya Sulamanidze (Gruziya) - 1 935 ochko
6. Muzaffarbek To'raboyev (MVSM) - 1 144

+100 kg:

1. Temur Rahimov (Tojikiston) - 1 740 ochko
6. Alisher Yusupov - 1 060
14. Shohruhxon Baxtiyorov (MVSM) - 610

AYOLLAR:

-48 kg:

1. Abiba Abujakinova (Qozog'iston) - 1 754 ochko
36. Halima Qurbonova - 317 (qit'aviy kvota)

-52 kg:

1. Uta Abe (Yaponiya) - 1 850 ochko
2. Diyora Keldiyorova (MVSM) - 1 744
23. Sita Qadamboyeva - 476

-70 kg:

1. Saki Nizoye (Yaponiya) - 1 950 ochko
18. Gulnoza Matniyazova (MVSM) - 610.

Eslatma:

- Bu Olimpiada reytingining bugungi holati. Tizim 2024-yilning 23-iyun kuni yopiladi;

- Jadvalda reyting yetakchisi, litsenzion hududdan joy olgan yoki qit'aviy kvotaga ega dzyudochilarimiz keltirilgan;

- Bir vaznda ikki yoki undan ko'p sportchi litsenzion hududdan joy olsa, Olimpiada ishtirokchisi murabbiylar shtabi qaroriga ko'ra tanlanadi.

ILK HARBIY KO'NIKMALAR

Navoiy harbiy prokuraturasiga birlashtirilgan olis hududlardagi maktablarda prokuror-tergov xodimlari tomonidan o'quvchi-yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash hamda huquqiy savodxonligini oshirish maqsadida "Prokuror soati" o'tkazib kelinmoqda.

Xususan, Navoiy harbiy prokurorining yordamchisi San'at Shodmonov Zarafshon shahri Dovg'iztog' mahallasida joylashgan 6-umumta'lim maktabida o'quvchi-yoshlarga Qurolli Kuchlarda olib borilayotgan islohotlar, yaratilgan imkoniyatlar hamda harbiy prokuratura organlari haqida ma'lumot berdi.

Shuningdek, tadbir davomida Navoiy viloyati mudofaa ishlari boshqarmasi va Milliy gvardiya Zarafshon shahri qo'riqlash bo'limi mas'ullari ham bevosita ishtirok etib, o'quvchilarga harbiy xizmat bilan bog'liq masalalar yuzasidan o'zlarining fikr va mulohazalarini bildirishdi. "Prokuror soati" qiziqarli va savol-javoblarga boy tarzda o'tkazilib, o'quvchilarni qiziqtirgan savollarga batafsil javob berildi.

Adliya polkovnigi J. O'RINOV,
Navoiy harbiy prokurori

YOSHLAR BILAN MULOQOT

Toshkent harbiy prokuraturasiga Toshkent viloyatining olis hududlarida joylashgan umumta'lim maktablari birlashtirilgan bo'lib, ushbu maktablarda harbiy prokuratura xodimlari tomonidan "Prokuror soati" tadbirlari tashkil etilmoqda.

Xususan, Toshkent harbiy prokurori A. Boboyev viloyatdagi 69-umumta'lim maktabida o'quvchi-yoshlar bilan uchrashib, ularga Qurolli Kuchlarda olib borilayotgan islohotlar, yurtimizda yoshlarga yaratilayotgan keng imkoniyatlar haqida tushuntirishlar berdi.

Tadbir davomida o'quvchi-yoshlar yurtimizda amalga oshirilayotgan islohotlar, xususan, harbiy sohada yangiliklar, sud-huquq tizimidagi o'zgarishlardan voqif bo'lishdi va o'zlarini qiziqtirgan savollariga atroficha javob olishdi.

Adliya podpolkovnigi Alisher QURBONOV,
Toshkent harbiy prokurorining yordamchisi

✓ OCHIQ ESHIKLAR KUNI

KELAJAK EGALARI UCHUN

Umumta'lim maktablarida tahsil olayotgan yoshlarning harbiy sohaga qiziqishini oshirish, Vatanga sadoqatini yanada yuksaltirish maqsadida Qarshi harbiy prokuraturasi tashabbusi bilan Yoshlar ittifoqi viloyat kengashi va harbiy qism qo'mondonligi bilan hamkorlikda Qarshi tumanida joylashgan harbiy qismlarning birida ochiq eshiklar kuni tashkil etildi.

Uchrashuvda yoshlar harbiy qismda tashkil etilgan "Ochiq osmon ostida" hamda "Uchuvchilarning jangovar yo'llari" nomli muzey, kutubxona va harbiy texnikalar bilan tanishdi. Yoshlar harbiy xizmatchilar uchun yaratilgan shart-sharoitlarni ko'zdan kechirib, harbiy qism oshxonasida yurt posbonlari bilan birga tushlik qilishdi.

Shu bilan birga, Qarshi harbiy prokurori tomonidan harbiy qismda yoshlar bilan uchrashuv o'tkazilib, ularga ma'nan yetuk insonlar bo'lib yetishishlari yo'lida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli ishlar haqida ma'lumot berildi. Ona yurtga sadoqatli farzand bo'lish har bir O'zbekiston fuqarosi uchun faxrli burch ekanligi tushuntirib o'tildi.

Adliya kapitani O. BAXRONOV,
Qarshi harbiy prokurorining katta yordamchisi

✓ YIG'IN

VATANPARVARLIK O'QUVI

Jizzax garnizonidagi harbiy qismda viloyatning tuman (*shahar*)larida yashovchi 100 nafar profilaktik hisobda turgan yosh uchun 10 kunlik "Jasorat maktabi" o'quv yig'ini boshlandi.

O'quv yig'inining dastlabki kunida Jizzax harbiy prokurori O. Haydarov tomonidan "Prokuror va yoshlar" uchrashuvi o'tkazilib, o'g'lonlarni qiziqtirgan mavzular bo'yicha davra suhbat tashkil etildi. Unda yoshlarga Vatanga sadoqatli farzand bo'lish, harbiy xizmat nufuzi, mamlakatimizda harbiy, sud-huquq sohalarida olib borilayotgan islohotlar, yoshlarga yaratilgan imkoniyatlar haqida suhbat o'tkazildi.

Shuningdek, yig'inga jalb etilgan yoshlar o'rtasida sportning shaxmat yo'nalishi bo'yicha "Harbiy prokuror kubogi"ga start berildi.

Adliya kapitani S. ABROROV,
Jizzax harbiy prokurorining yordamchisi

ҲАМКОРЛИҚДА ЯРАТИЛГАН МАЖМУА

Сербиянинг «EDePro» хусусий фирмаси ва Бирлашган Араб Амирликларининг «Эдвандс ресеч энд техноложи холдинг» давлат компанияси мутахассислари ҳамкорлигида яратилган ALAS (*Advanced Light Attack System*) типдаги ракета комплекси ер, ҳаво ва сув устидаги нишонларга қарши кураш олиб бориш учун мўлжалланган. Комплекс батареяси таркибига «Нимр» типдаги зирхли автомобиль (*ғилдираклар формуласи 6 х 6*) шассиси асосида тайёрланган қўмондонлик пункти ва бошқарилувчи ракеталарни ишга тушириш учун мўлжалланган 4 та қурилма киради. Бошқарилувчи ракеталар транспорт-ишга тушириш контейнери орқали отилади (*айланма платформага бундай контейнерлардан олтитаси жойлаштирилган*). Ракеталар инерциал навигация тизими ҳамда нишонга ўз-ўзидан тўғриланувчи теле- ёки тепловизион каллак билан жиҳозланади, бошқарув эса оптик толали кабель бўйича амалга оширилади. Оператор машина бортидаги камерадан тасвирни қабул қилиб олади, нишонни танлайди ва уни автоматик қидириш ҳудудини кўрсатиб беради. Кумулятив ёки термобарик жанговар қисм билан жиҳозланган бошқарилувчи ракетанинг тезлиги 180-200 м/с, узунлиги 2,7 метр, қанот кўлами 1,6 метр, жанговар оғирлиги 59,3 кг (*жанговар қисм оғирлиги 10 кг*), учиш баландлиги 300-500 метр. Минимал отиш узоқлиги 5 км, максимал – 25 км. Марш вақтида контейнерлар жойлашган платформа маскировка учун тент билан ёпилади.

НОВЫЙ МНОГОЦЕЛЕВОЙ ВЕРТОЛЕТ

Британский многоцелевой вертолет палубного базирования «Мерлин» HM2 «Кроузвест» предназначен для ведения противолодочной борьбы и дальнего радиолокационного обнаружения (ДРЛО) воздушных целей. Машина разработана компаниями «Локхид-Мартин», «Талес» и «Леонардо» на базе противолодочного вертолета «Мерлин» HAS1, оснащенного подфюзеляжной поисковой радиолокационной станцией кругового обзора «Блю Кэстрел». Новые вертолеты, поступающие на вооружение ВМС страны с апреля 2021 года, призваны заменить списанные в 2018-м вертолеты ДРЛО типа ASaC7 «Си Кинг» и войдут в состав авиакрыльев перспективных авианосцев «Куин Элизабет» и «Принс оф Уэльс». Новый вертолет оснащен усовершенствованной радиолокационной станцией «Сёрчуотер» 2000AEW. Антенна станции в радиопрозрачном обтекателе смонтирована по левому борту машины. В боевом положении конструкция опускается вниз на 90 градусов. Экипаж три человека – пилот и два оператора автоматизированных рабочих мест. Первый испытательный полет опытного образца «Мерлин» HM2 состоялся в марте 2019 года на аэродроме британского предприятия «Леонардо геликоптерс». Достижение полной оперативной готовности вертолетного комплекса ДРЛО «Кроузвест» запланировано на 2023 год.

СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТ БИЛАН ТАЪМИНЛАНГАН

Исроиллик мутахассислар томонидан масофадан бошқарилувчи янги машина яратилди ва унга «Ягуар» деб ном берилди. Мазкур жанговар восита Исроил ва Ғазо сектори ўртасидан ажратиб турувчи девор билан тўсилган чегара линиясида жанговар навбатчилик ва патруллик вазифаларини бажариши кўзда тутилган. «Ягуар» кумликлар, ўнқир-чўнқир, тошли ва балчиқли жойларда ҳаракатланиши, 30° гача бурчак остидаги баландликларга кўтарилиш имконига эга. Машина автоном режимда турли жанговар вазифаларни бажариши, шу жумладан, душманни таъқиб қилиши ва бортга ўрнатилган ўқотар қурол (*7,62 мм.ли пулемёт ва автоматик гранатомёт*)дан унга қарата ўт очиши мумкин. Бундай ҳолатларда машина ўз йўналишини мустақил равишда белгилаш имконига эга. Исроиллик мутахассислар мазкур жанговар воситани бошқариш тизимида сунъий интеллект технологиясидан фойдаланишган: «Ягуар» ҳудуд типини ўзи белгилаши ва шунга мос равишда керакли ҳаракатланиш тезлигини танлаши, тўсиқларни айланиб ўтиши ва тўғри қарорлар қабул қилиши мумкин. Машина двигатели электрли, мустақил кувватланиш тизимига эга. Шунингдек, «Ягуар» оғирлиги 300-400 килограмм атрофида бўлган фойдали юкланмаларни олиб ҳаракатланишга қодир.

СОВРЕМЕННЫЙ СТОРОЖЕВОЙ КОРАБЛЬ

Сторожевой корабль береговой охраны ВМС США «Гамильтон» (*бортовой номер 753*) заложен 5 сентября 2012 года на судостроительном заводе «Ингаллс шипбилдинг» (*г. Паскагула, штат Миссисипи*), спущен на воду 10 августа 2013-го и введен в состав военного флота 6 декабря 2014 года. Стандартное водоизмещение корабля 3 257 т, полное – 4 178 т, длина 127,4 м, ширина 16,5 м, осадка 6,4 м. В состав двухвальной главной энергетической установки, выполненной по схеме CODAG, входят газотурбинный двигатель LM2500 мощностью 29 500 л.с. и два дизель-генератора фирмы MTU общей мощностью 19 310 л.с. Наибольшая скорость хода 28 узлов, дальность плавания 12 000 миль при скорости 9 узлов. «Гамильтон» оснащен следующими типами вооружения: 57-мм артиллерия Mk 110, 20-мм ЗПК «Фаланкс» Mk 15, четыре 12,7-мм пулемёта. Радиоэлектронные средства: многофункциональная радиолокационная станция (РЛС) TRS 3D/16, навигационная РЛС AN/SPS-73, РЛС управления огнем AN/SPQ-9B, приемник AN/URN-25 системы навигации Тасап, оптико-электронная станция Mk 46, комплекс постановки помех Mk 53 с пусковыми установками Nulka и SRBOC, комплекс РЭБ AN/SLQ-32A(V)2. Авиационная группа – вертолет Н-65 «Дофин» и два БПЛА MQ-8 вертолетного типа, либо два Н-65. Экипаж корабля 128 человек, включая 17 офицеров.

ИНСОН ҚАДРИ УЧУН

*Мамлакатимизда
 ҳарбий хизмат
 нуфузини юксалтириш,
 ҳарбий хизматни
 ўташ учун қулай
 шароитлар яратиш,
 ҳарбий хизматчилар
 ҳамда уларнинг оила
 аъзолари ижтимоий
 ҳимоясини таъминлаш
 масалаларига алоҳида
 эътибор қаратилмоқда.*

Қуrolли Кучлар сафларида хизмат қилаётган ҳарбий хизматчилар ва оила аъзоларига яратиб берилётган имкониятлар, имтиёзлар,

Муallif suratiga olgan

турмуш тарзи ҳамда бандлигини таъминлашга қаратилган аниқ чора-тадбирлар бунинг яққол ми-солидир.

Чирчиқ олий танк қўмондонлик-муҳандислик билим юртида Мудофаа, Фавқулodда вазиятлар вазирликлари, Ички ишлар вазирлиги Қоровул қўшинлари қўмондонлиги, ДХХ Чегара қўшинлари, Миллий гвардия ва Республика Ҳарбий прокуратураси билан ҳамкорликда ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзолари учун ўтказилган сайёр қабул «Инсон қадрлари ҳар нарсадан устун» тамойилига асосланди. Ўтказилган қабуллар давомида Тошкент ҳарбий округи ҳудудида жойлашган барча куч тузилмаларида хизмат қилаётган ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзолари иштирок этди.

Улар ўзларининг ҳуқуқий билимларини ошириш билан бир қаторда, бугунги кунда ўзларини қийнаб келаётган муаммолар бўйича тегишли ваколатли шахсларга мурожаат қилишди. Аксарият мурожаатлар жойида ҳал қилинди. Айримлари ўрганиб чиқиш ва қонун доирасида ўз ечимини топиши учун масъул мутахассисларга юклатилди. Асосийси, бирор мурожаатчининг эътирозига сабаб бўлаётган муаммолар эътибордан четда қолмади.

Шерзод ШАРИПОВ,
 «Vatanparvar»

✓ **ОГОНЛИК**

YONG'INLAR PROFILAKTIKASI

Harbiy qism va muassasalarda Favqulodda vaziyatlar va yong'inlar profilaktikasi kuniga bag'ishlangan profilaktik tadbirlar o'tkazilmoqda. Ulardan asosiy maqsad harbiy qism, uy-joy, korxonalar, tashkilot va muassasalarda yong'in xavfsizligini ta'minlashga e'tiborni kuchaytirish, bu borada aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish, insonlarning xavfsizlik qoidalariga rioya qilishini ta'minlash bilan bir qatorda davlat va jamoat mulkini yong'indan asrash, kutilmagan hodisalardan ogoh bo'lishdir.

Mudofaa vazirligi yong'indan saqlash xizmati mutaxassislari tomonidan o'tgan davr mobaynida joylarda harbiy xizmatchilar, Qurolli Kuchlar xizmatchilari hamda ularning oila a'zolari bilan "Yong'in xavfsizligi tayyorgarligi" mavzusida profilaktik tadbirlar qatorida o'quv-uslubiy yig'in va mashg'ulotlar o'tkazilmoqda. Shuningdek, harbiy obyektlar, turarjoy fondi va hududlarning yong'inga qarshi holati tanqidiy ko'rib chiqilib, mas'ul shaxslar bilan kerakli chora-tadbirlar rejasini ishlab chiqilmoqda.

Yong'in oqibatlarining tahlili shuni ko'rsatmoqdaki, yong'in sodir bo'lishiga birinchi navbatda insonlarning e'tiborsizligi, loqaydligi, yong'in xavfsizligi talab va qoidalarini bilmasligi yoki bila turib bajarmasligi, ularga beparvo munosabatda bo'lishi, yong'in sodir bo'lganda uni bartaraf etishda noto'g'ri choralar ko'rishidan kelib chiqmoqda.

Unutmang! Yong'in xavfsizligini ta'minlash faqatgina yong'indan saqlash xizmati xodimlarining ishi bo'libgina qolmay, balki har bir ofitser, serjant va askar, Qurolli Kuchlar ishchi va xizmatchilari hamda barcha fuqarolar uchun dolzarb vazifadir.

Podpolkovnik O'ktam XAITOV,
 TOQQQ MTTB yong'in xavfsizligi xizmati boshlig'i

✓ **XALQARO HANIKORLIK**

Xorijiy tilni bилиш муҳим, албатта. Аммо мутахассис сифатида чет эллик ўз касбининг усталари билан мулоқотга, мунозарага киришиш ундан ҳам аълороқ иш. Шу маънода Буюк Британиянинг Сандхёрст Қироллик ҳарбий академияси катта ўқитувчилари Ан Якобс, Тим Артер, Гарет Брумфилд томонидан ўтказилган тренинг иштирокчиларининг саъй-ҳаракати ҳар қанча таҳсинга лойиқ.

ХОРИЖИЙ ТИЛДАГИ ТРЕНИНГ

Инсон психологияси, лидерлик қобилияти, низоларни тинч йўл билан ҳал этиш, халқаро ҳуқуқ меъёрларига бағишланган маърузалар амалий машғулотлар билан ҳамоҳанг тарзда олиб борилди. Тренинг иштирокчилари турли шартли қарама-қаршилик ва низоларни музокаралар, халқаро воситачилик орқали тинч йўл билан ҳал қилишни назарий кўникмалар асосида синаб кўрдилар.

– Беш йилдан буён ҳарбий хизматдаман. Ўтган йиллар давомида Самарқанд давлат университетининг психология факультетида олган билимларимни кўп бора амалиётда синаш имконияти бўлди. Бирин-

Муallif suratiga olgan

чи маротаба бундай халқаро тренингда қатнашим. Бу менга билим, тажриба ва кўникмаларимни яна бир бор синаб, уларни мустаҳкамлаш имкониятини берди, – дейди лейтенант Азизбек Умаров.

4 кун давом этган тренинг машғулотлари сўнгида Буюк Британиянинг Ўзбекистондаги элчихонаси Мудофаа масалалари бўйича атташеси Алан Хайтон иштирокчиларга тантанали тарзда сертификатлар топширди.

Капитан Азиз НОРҚУЛОВ,
 «Vatanparvar»

БУЙРАК ҚАНДАЙ ОҒРИЙДИ?

Б у й р а к касалликлари турли хил бўлиб, унинг аломатлари ҳам турлича. Масалан, танадаги шиш, бел ва бошда оғриқ пайдо бўлиши, нафас қисилиб, юрак уришининг тезлашиши, қон босими ошиши – нефрит касаллигидан далолат. Юқори тана ҳарорати, терлаш, мушакларда оғриқ, кўнгил айниши ва қайт қилиш, тез-тез ҳожатга чиқиш ва бунда оғриқ ҳис қилиш, пешоб рангининг хиралашиши – пиелонефрит аломатлари саналади. Агар пиелонефрит сурункали ҳолатга ўтса беморнинг тана ҳарорати баъзан кўтарилиб туради. Уйқуда кўп терлайди, юз териси қуруқлашиб, сарғаяди, қон босими кўтарилиб, белда оғриқ пайдо бўлади. Буйрак етишмовчилиги эса пешоб ажралмаслиги, бош оғриғи, кўнгил айниши, асаб тизими бузилиши, кўриш қобилиятининг пасайиши, ич кетиши ва қайт қилиш билан намоён бўлади. Пешоб рангининг ўзгариши ва ўткир оғриқ буйракдаги тошлардан далолат беради. Хўш, буйрак касалликларига қандай омиллар сабаб бўлади? Демак, англаганингиздек, мазкур саҳифада шу саволга жавоб берамиз.

Статистик маълумотларга кўра, пиелонефрит, нефрит ва бошқа буйрак касалликларида кўпинча оғриқ доимий ёки вақти-вақти билан пайдо бўлади. Эркакларда буйрак касаллиги бўлса, оғриқлар қорин бўшлиғида кузатилади, аёлларда эса қориннинг пастки қисмида бўлади. Умуман олганда, буйрак муаммоларининг биринчи аломатларини англаш бирмунча қийинчилик туғдиради. Агар сизда кўйида кўрсатилган уч ёки ундан ортик аломатлар кузатилса, шифокор ҳузурига боришни унутманг.

ЧАРЧОҚ

Ҳа, бу ҳақиқат. Соғлом буйраклар эритропоэтин деб аталадиган гормонни чиқаради. Бу ўз навбатида, қизил қон ҳужайраларини шакллантиришга ёрдам беради. Тадқиқотлар шуни кўрсатадики, буйрак касалликларида эритропоэтин ишлаб чиқариш камаяди. У билан бирга кислородни олиб юрадиган қизил қон ҳужайралари ҳам озаяди. Унинг етишмовчилиги дарҳол мия ва мушаклар томонидан сезилади: улар тезроқ чарчай бошлайди. Ҳатто сурункали чарчоқ синдромини келтириб чиқариши мумкин. Баъзида касалликнинг субклиник кечадиган аломатлари бор. Бу тез чарчашдан ташқари, нимжонлик билан намоён бўлади.

ТИТРАШ

Эритропоэтин етишмаслиги туфайли қизил қон ҳужайралари даражаси пасаяди, анемия ривожланади. Тўқималарда қон айланиши секинлашади ва бузилади.

ШИШ

Бу кечаси сув ёки чой ичгандан кейин кўз остида пайдо бўладиган шиш эмас. Агар юз, қўл ва оёқлар ҳаддан ташқари шишгани сезилса, бу ҳам буйрак билан боғлиқ бўлиши мумкин. Буйрак шиши одатда пешиндан кейин камайдими ёки йўқолади.

МАҲСУЛОТЛАРНИНГ МЕТАЛЛГА ЎХШАШ ТАЪМИ

Таъмини идрок этиш бузилади, маҳсулотлар таъми металлга ўхшайди.

НЕФРИТМИ Ё ГЛОМЕРУЛОНЕФРИТ?

Буйракнинг яллиғланишидан келиб чиқадиган нефрит (ёки гломеруло-нефрит)да асосан буйрак коптокчаларининг томирлари ҳам зарарланади. Касаллик кўпинча ангина ёки стрептококклар кўзғатувчи юқори нафас йўллари хасталигидан кейин юзага келади. Баъзида ўпка яллиғланиши, дифтерия, тошмали терлама ёки ич терлама, қаттиқ совқотиш ҳам нефритга сабаб бўлиши мумкин.

БУЙРАК ТУШИШИ

Нефроптоз – буйракнинг тушиши (яъни ўз ўрнидан пастга силжиши) демакдир. Туғма нефроптоз буйрак-

ни ушлаб турувчи бойламларнинг нимжонлиги оқибатида келиб чиқса, орттирилган нефроптоз эса шикастланиш, баъзан қисқа фурсатда жуда ориқлаб кетиш натижасида ёки ҳомиладорликдан сўнг қорин девори мушакларининг кучсизланиши оқибатида келиб чиқади. Дастлабки босқичда буйракнинг пастки қисми қўлга илинса (соғлом одамда буйрак қўлга сезилмайди), иккинчи босқичда буйрак тўлиқ сурилади, учинчи босқичда ҳар томонга суриладиган бўлиб қолади. Нефроптознинг бошланғич даврида бемор деярли ҳеч нарса сезмаслиги мумкин. Фақат вақти-вақти билан (айниқса, кўп юриб ёки югуриб келгандан сўнг) буйрак, қорин, киндик соҳасида белга ёки қовуққа бериладиган оғриқ пайдо бўлади. Кейинчалик буйрак томирлари кўпроқ чўзилиб, торайиб боради. Оқибатда буйракнинг қон билан таъминланиши ёмонлашади. Натижада, бемор нафақат оғриқнинг зўрайганидан, балки унинг қайта-қайта (ҳатто буйрак санчиғи даражасида) безовта қилишидан ва пешоб рангининг ўзгаришидан шикоят қила бошлайди. Пешоб таҳлил қилинганда эса оқсил ва эритроцитларнинг кўпайгани аниқланади. Хасталикнинг учинчи босқичи нефроген гипертония (буйрак хасталиги оқибатида қон босимининг кўтарилиши) ва қонли пешоб каби асоратлар билан кечади.

Нефроптозни даволаш консерватив (операциясиз) ва оператив усулда олиб борилади. Консерватив усул деганда асосан бандаж тақиш, қорин деворини мустаҳкамлаш ва қорин бўшлиғи босимини ошириш йўли билан буйракни ўз ҳолига келтириш кўзда тутилади. Бандаж қорин пастидан тепага қараб ўралиши, қорин деворини бир текис сиқиб туриши, уни эрталаб ётган ҳолда қўйилиши, кечқурун уйқудан олдин ечилиши керак. Бандаждан узоқ муддат фойдаланиш қорин девори мушакларининг кучсизланишига олиб келади. Даволаш мақсадидаги жисмоний машқлар, эрталабки бадантарбия, сузиш жуда фойдали. Операция усули (нефропексия)да эса тушган буйрак ўз ўрнига қўйилади ва сурилмайдиган қилиб мустаҳкамланади. Бу усул нефроптознинг асоратлари юзага келмасдан илгари амалга оширилса, кўпроқ самара беради.

БУЙРАК ЖОМИНИНГ ЯЛЛИҒЛАНИШИ

Бу тиббиёт тилида пиелонефрит касаллиги дейилади. Эт увишиши, титраб-қақшаш, тана ҳароратининг кескин кўтарилиши, қаттиқ терлаш, белнинг бир томонида ёки умуртқа поғонасининг икки ёнида оғриқ туриши, кўнгил айниши, қайт қилиш, оғиз қуриши, мушакларнинг безиллаб оғриши сингари нохуш ҳолатлар пиелонефритга хос белгилар саналади. Бунда беморнинг буйрагидан пешоб

ажралиши қийинлашади. Пешоб текширилганда унда лейкоцитлар ва микроблар кўплиги аниқланади.

Шуни айтиш керакки, сурункали пиелонефрит йиллар давомида ҳеч қандай белгисиз кечиши ҳам мумкин. Лекин оғриқ вақти-вақти билан кучайиб боради, бунда албатта, тегишли муолажа олиш зарур. Акс ҳолда буйрак функцияси ўзгаради, тўқималар иши ҳам аста-секин издан чиқади. Натижада тана азотли чиқиндилар билан заҳарланади.

БУЙРАКЛАРДАГИ ТОШ ХАВФЛИМИ?

Буйрак тошлари бу – буйраклар ичида ҳосил бўладиган минерал ва тузларнинг қаттиқ массаси. Нотўғри овқатланиш, кам суюқлик ичиш, ортиқча вазн, баъзида эса билиб-билмай ичган дори-дармонларимиз ҳам буйракда тош пайдо бўлишига сабаб бўлиши мумкин.

Буйрак тошлари жойлашишига ва ҳажмига қараб турлича бўлади. Масалан, урат, оксалат, фосфат тошлари пешобда шовул кислотанинг кўпайиб кетиши натижасида чўкмалар пайдо бўлишидан сўнг келиб чиқади. Пешобда кальций тузининг кўп ажралиб чиқиши ҳам буйракларда тош ҳосил қилади. Шунинг учун таркибида шовул кислота ҳамда тузлар мавжуд бўлган маҳсулотлар (масалан, шовул, исмалоқ, лавлаги, картошка, анжир, олхўри, қулупнай, какао, шоколад, қора чой)ни меъёрида истеъмол қилган маъқул. Аксинча, магнийга бой маҳсулотлар (масалан, наъматак, ёнғоқ, сабзи, ўрик, гречка, арпа, кашнич)ни кўпроқ истеъмол қилиш организмда оксалат тошлари ҳосил бўлишининг олдини олади.

Умуман олганда, бу касаллик билан оғриган беморлар семириб кетишдан сақланиши, жисмоний ҳаракатда бўлиши, хамир овқатлар, нон, шакарни иложи борича кам ейиши керак. Қон-томир, юрак хасталиги бўлмаса, бир кунда икки литргача суюқлик ичиши мумкин. Чунки суюқлик тошларни ювади. Спиртли ичимликлар ичиш асло мумкин эмас. Улар организмдаги тузларнинг эришига тўсқинлик қилади.

Аҳамиятлиси, соғлом турмуш тарзига амал қилиш орқали буйраклардаги тош хавфининг олдини олиш ёки камайитириш мумкин. Бунинг учун юқорида таъкидлаганимиздек, маълум маҳсулотларни истеъмол қилишни чеклаш лозим бўлади. Агар сизда аввалдан буйракда тошлар бўлган бўлса, уларнинг турини билиб, овқатланиш рационингизни ўзгартирсангиз, муаммодан албатта, қутуласиз. Бу борада мутахассис билан маслаҳатлашиш кўзланган натижани беради.

Г. ҲОЖИМУРОВОДА тайёрлади.

Bugun ayollar nafaqat oilada, balki davlat va jamoat tashkilotlarida ham o'zining faol hayotiy pozitsiyalariga ega bo'lib bormoqda. Qaysi sohada bo'lmasin, xotin-qizlar o'zlarining yuqori malaka va zakovatini namoyon etayotganiga guvoh bo'lamiz.

AYOLLAR SPARTAKIADASIDAGI BARCHINOYLAR

Milliy armiyamiz saflarida ham shunday xotin-qizlar borki, ular kishini o'zining nafosat va zakovati bilan emas, yuksak jismoniy va harbiy tayyorgarligi bilan hayratga sola oladi.

Janubi-g'arbiy maxsus harbiy okrugda faoliyat olib borayotgan ana shunday sifatlariga ega xotin-qizlar o'rtasida "Ayollar spartakiadasi" musobaqasi tashkil etildi. Harbiy okrug tasarrufidagi Buxoro viloyatida

joylashgan harbiy qismda o'tgan musobaqa arqon tortish, voleybol, badminton, suzish, shaxmat, shashka singari 9 ta sport turini qamrab oldi.

Jamoalarning har bir musobaqada ko'rsatayotgan yuqori natijalaridan ularning kuchli jismoniy va ruhiy tayyorgarlikka ega ekanini sezish mumkin. Shiddatli va murosasiz kechgan bahslar harbiy okrug jangovar tayyorgarlik

boshqarmasi ofitserlari tomonidan shaffof tarzda baholab borildi.

Ba'zi bellashuvlarda Qashqadaryo viloyatidan ishtirok etgan jamoalar peshqadamlik qilgan bo'lsa, ba'zilarida Surxondaryo va yana boshqa sport turidan Buxoro viloyatining qo'li baland keldi. Yakuniy natijalar sarhisobiga ko'ra, umumjamoia hisobida mutlaq g'alabani Surxondaryo viloyati jamoasi vakillari

qo'lga kiritishdi. Ikkinchi o'rin Qashqadaryo viloyatiga va uchinchi o'rin mezbonlarga nasib etdi.

O'z bilim, epchilligi, mahorat va matonatini yana bir bor namoyon etgan ishtirokchilar harbiy okrug qo'mondonligi tomonidan diplom hamda esdalik sovg'alar bilan taqdirlandilar.

Podpolkovnik Rustam AXMATOV

MA'NAVIYAT

NAVOIYGA EHTIROM

Buyuk so'z san'atkorlari tarixning tub burilish nuqtalarida, millatni birlashtiruvchi, ruhan yuksaltiruvchi badiiy so'zga kuchli ehtiyoj tug'ilgan paytda dunyoga keladi. Alisher Navoiy xuddi ana shu davrda yashadi.

Surxondaryo viloyatida joylashgan harbiy qismlarning birida Termiz davlat universiteti o'zbek filologiyasi fakulteti talabalari hamda harbiy xizmatchilar ishtirokida bobokalonimiz, g'azal mulkining sultoni Alisher Navoiy tavalludining 582 yilligi munosabati bilan "Navoiyga ehtirom" mavzusida ma'naviy-ma'rifiy tadbir tashkil etildi.

Termiz davlat universiteti o'zbek filologiyasi fakulteti dekani v.v.b. O. Shofiyev Navoiy asarlari, devonlari, shohbaytlari haqida tadbir ishtirokchilariga ma'lumotlar berar ekan, uning ijodi misli bir ummon, bu ummonga qanchalik chuqur sho'ng'isang, shunchalik ko'p dur-u inju terish mumkinligini aytib o'tdi.

Tadbirda badiiy qismida taniqli shoirlar va madaniyat xodimlari g'azal mulkining sultoni Alisher Navoiy hayoti va ijodi haqida ko'plab ma'lumotlarni so'zlab berishdi. Tadbirda viloyat teatr aktyorlarining sahna chiqishlari yanada fayz kiritgan bo'lsa, Termiz davlat universiteti o'zbek filologiyasi fakulteti talabalari tomonidan ijro etilgan g'azallar va kuy-qo'shiqlar barchaga xush kayfiyat bag'ishladi.

Jamshid NAZAROV,
o'zbek filologiyasi fakulteti tyutori

TARG'IBOT

JAHOLATGA QARSHI MA'RIFAT

"O'zbekiston" nashriyot-matbaa ijodiy uyida "Jaholatga qarshi ma'rifat" shiori ostida radikallashuv, diniy ekstremizm, terrorism, "ommiy madaniyat", axborot xurujlari, giyohvandlik va boshqa tahdidlarning oldini olishga qaratilgan ma'naviyat va ma'rifat soati bo'lib o'tdi.

Tadbirda Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Din ishlari bo'yicha qo'mitaning Shayxontohur tumanidagi bosh mutaxassisi Rahmiddin Turganov va tuman bosh imom-xatibi Sobirjon qori Rustamov o'z ma'ruzalari bilan chiqish qildilar.

Savol-javob tarzida o'tgan ma'naviyat va ma'rifat soatida muqaddas dinimizning insonparvarlik mohiyati, yosh avlodni milliy va umumbashariy qadriyatlar ruhida tarbiyalash bo'yicha korxon va tashkilotlarda, oila, mahalla va ta'lim maskanlarida olib boriladigan targ'ibot va tashviqot ishlarini yanada kuchaytirish zarurligi haqida o'zaro fikr almashildi.

Abdullaxo'ja SULAYMONXO'JAYEV

@Vatanparvargazetasi_bot
"Vatanparvar" birlashtiruvchi tahririyati bilan bog'lanish uchun telegram bot

SHU SONNING
ELEKTRON SHAKLI

<p>VATANPARVAR</p> <p>MUASSIS</p> <p>O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MUDOFAA VAZIRLIGI</p> <p>www.mudofaa.uz</p>	<p>Tahririyat kengashi: general-mayor Hamdam Qarshiyev polkovnik Otabek Yuldashev polkovnik Alisher Boboxonov Maqsud Abilov</p> <p>Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriq qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi. Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin. Gazeta Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti - "Vatanparvar" birlashtiruvchi tahririyatining kompyuter markazida sahifalandi.</p>	<p>Bosh muharrir: podpolkovnik Ahror Ochilov</p> <p>ISSN 2010-5541</p> <p>Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2008-yil 6-iyunda 0535 raqami bilan ro'yxatga olingan.</p> <p>Telefonlar: kotibiyat: 71 260-36-50 buxgalteriya: 71 260-35-20 yuridik bo'lim: 71 260-29-41 faks: 71 260-32-29</p>	<p>Navbatchi: leytenant Dilshod Ro'ziqulov Sahifalovchi: Begali Eshonqulov Musahhih: Sayyora Meliqo'ziyeva</p> <p>Buyurtma: F-0205 Hajmi: 6 bosma taboq Bichimi: A3 Adadi: 35 424 nusxa Bosishga topshirish vaqti: 14:00 Topshirildi: 14:30</p> <p>Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar. Gazetaning poligrafik jihatdan sifati chop etilishiga "O'zbekiston" HMIU mas'ul.</p>	<p>Gazeta juma kuni chiqadi. Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqib boshlagan.</p> <p>Nashr ko'rsatkichi: 114. Bahosi: kelishilgan narxda.</p> <p>"O'zbekiston" nashriyot-matbaa ijodiy uyi bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.</p> <p>1 2 3 4 5 6</p> <p>Manzilimiz: 100164, Toshkent, Universitet ko'chasi, 1-uy.</p>
	<p>t.me/mv_vatanparvar_uz t.me/mudofaavazirligi</p>	<p>www.mv-vatanparvar.uz www.mudofaa.uz</p>	<p>mudofaavazirligi</p>	<p>mudofaavazirligi</p>